БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 98 (6533)
МАЙН 19
ВТОРНИК
1953 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

ХАНИ БАРИСААТА АРАДУУДАЙ АГУУЕХЭ БҮЛЭ СОО

Бурят-Монголой Автономно Советскэ Социалистическэ Республикын байгуулагдаһанһаа хойшо 30 жэлэй ой майн 30-да гүйсэхэнь. Энэ гушан жэл соо бурят-монгол арад Российска Федерациин ба агууехэ Советскэ Союзай сүлөөтэй ба адли тэгшэ эрхэтэй арадуудай ахадүүгэй бүлэ соо золтой жаргалтайгаар ажаһуужа байна. Бүхы социалистическэ нацануудта адли, манай бурят-монгол социалистическэ наца эгээн түрүү олониитын ба гүрэнэй байгуулалтатай болонхой. Бурят-Монгол хадаа хүгжэнхэй промышленностьтай, механизированнэ хүдөө ажахытай, түрүү социалистическэ культуратай республика мүн.

Эдэ бүхы түүхэтэ амжалтануудые манай арад Ленин—Сталинай партиин сэсэн мэргэн хүтэлбэриин ашаар, агууехэ ород арадай ахадүү һоной туһаламжын ашаар туйлаһан байна. Эдэ амжалтанууд манай советскэ ороной бүхы арадуудай бата бэхи хани барисаатайгаар ажаһуужа, бэе бэедээ алишье талаар үнэн сэдьхэлһээ туһалалсаһанай аша үрэ мүн.

Советскэ засаг тогтоохын түлөө, хүнии хүнэй мүлжэхэ ябадал усадхахын түлөө, социализм байгуулхын түлөө Коммунистическэ партиин хүтэлбэреэр хүдэлмэришэн ангиин ба ажалша таряашадай хэһэн тэмсэл соо СССР-эй арадуудай хани барисаан бии боложо, бэхижэн хатуужаһан байна. Манай ороной арадуудай хани барисаан советскэ обществын хүгжэлтын агууехэ хүсэн болоо. **«СССР-эй арадуудай хоорондын хани барисаан—ехэ ба гон шухала туйлалта мүн. Энэ хани барисаанай байһан сагта манай ороной арадууд эрхэ сүлөөтэй ба илагдашагүй байха»** гэжэ манай сэсэн мэргэн вождь И. В. Сталин һургадаг һэн.

Бурят-монгол арад агууехэ багшынгаа энэ захяа заабарие хододоо нангинаар һанан ябажа, арадуудай хани барисаае бэхижүүлхын түлөө эсэшэ сусашагүйгөөр тэмсэнэ. Юуб гэхэдэ, манай арад энэ хани барисаанай аша үрые үдэр бүри амсажа, хаража ябадаг.

Республика доторнай бурядууд, ородууд, эвенкнүүд, татарнууд, украинецууд болон бусад яһанай хүнүүд ажаһуудаг гээшэ. Эдэнэр нэгэ коллектив соо сугтаа эбтэй һайнаар, бата хани барисаатайгаар ажаһуужа байдаг. Коммунизм байгуулхын түлөө зоригжолто ажал тэдэнэй хани барисаае улам хатуужуулна. Республикынгаа алишье нютагые, алишье предприятиие абаад үзөө һаа, энээнэй эли тодо баримтые харахабди.

Урдань ой тайга байһан газарта мүнөө республикын гигант—паровозо-вагонно завод бодхоогдоод байна. Энэ заводоороо республикымнай бүхы ажалшад омогорходог. Юундэб гэхэдэ, энэ предприяти тэдэнэй өөһэдынь гараар баригдаһан байна. Юундэб гэхэдэ, тэрэ болбол ород арадай һайн һанаата туһаламжын мүнхэ тэмдэг, арадуудай хани барисаата ажалай аша үрэ мүн. Эндэ ород арадай эрхим хүбүүд, басагад бурядуудые промышленна ажалда, түрүү советскэ техникые ашаглаха ябадалда һургаһан байна. Мүнөө бурядуудай дундаһаа хүдэлмэришэд, технигүүд болон инженернүүд урган гараа. Тэдэнэр бусад яһанай хүнүүдтэй хамтадаа түрэл заводтоо шэн зоригтойгоор ажаллажа, манай орон дотор коммунизм байгуулгын хэрэгтэ өөһэдынгөө хубитые оруулхын түлөө шармайн оролдожо байна.

Хүдөө нютагуудыешье абажа харабал, ородууд, бурядууд, татарнууд болон украинецуудай нэгэ колхоз соо суг хамтадаа ажаллажа, ажахыгаа амжалтатайгаар хүгжөөжэ байһан жэшээнүүд олон.

Манай республикын газар дээрэ ажаһуудаг бүхы арадууд ажахы болон культурaяа хүгжөөхэ талаар гайхамшаг ехэ амжалтануудые туйлаа. Октябрьска революциин урда тээ ой тайгаар агнуури хээд лэ, утаатай уняартай отогууд соо һуудаг эвенкнүүд мүнөө түбхинэһэн культурна ажабайдалтай болоо. Мүнөө тэдэнэр агнуури хэхэһээ гадна, мал үсхэбэрилнэ, загаһа барина, таряа болон овощь тарина. Тэдэнэй ажаһуудаг Баунтын, Хойто-Байгалай аймагуудта промышленна предприятинууд байгуулагдаа. Эвенкнүүдэй үхибүүд эрдэм номдо һуража, түрүү советскэ наука шудална. Манай бүхы арадуудтал адли, эвенкнүүд советскэ арадуудай хани барисаата бүлэ соо золтой жаргалтайгаар, баяртай сэнгэлигээр ажаһууна.

Эгээл тиимэһээ манай Бурят-Монголой бүхы ажалшад, бүхы яһатанай хүнүүд өөрынгөө түрэл республикын гушан жэлэй ойе эрхимээр угтахын түлөө шэн зоригтойгоор ажаллажа байна. Заводууд болон фабрикануудта, колхозууд болон МТС-үүдтэ ажалшадай социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрээ. Тэдэнэр ажал хүдэлмэридөө амжалта туйлажа, арадуудай алдар солын ба хани барисаанай бата хэрэм болохо агууехэ Эхэ ороноо улам хүсэтэй болгохо гэжэ оролдоно.

Бүхы советскэ хүнүүдтэл адляар, манай республикын ажалшад арадуудай хани барисаае нангинаар сахижа ба бэхижүүлжэ байна. Энэ болбол социалистическэ революциин агууехэ туйлалта, манай социалистическэ гүрэнэй хүсэ шадалай эшэ үндэһэ мүн гэжэ тэдэнэр һайн мэдэнэ. Советскэ ороной арадуудай хоорондоо хани барисаатай байһан сагта бидэндэ дотоодыншье ба гадаадыншье ямаршье дайсад аймшагтай бэшэ юм.

Коммунистическэ партиин XIX съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдээр, И. В. Сталинай «СССР-тэхи социализмын экономическа проблемэнүүд» гэжэ зохёолоор зоригжоһон Бурят-Монголой АССР-эй ажалшад болбол хани барисаата советскэ арадуудай агууехэ бүлэ соо ажаһуужа, манай орон дотор коммунизм байгуулхын түлөө саашадаашье эсэшэ сусашагүйгөөр тэмсэхэбди гэжэ республикынгаа гушан жэлэй ойн гүйсэхэеэ байһан эдэ үдэрнүүдтэ мэдүүлнэ. Тэдэнэр Ленин—Сталинай партиие тойрон, Советскэ правительствые тойрон бүри нигтаар жагсажа, ажалайнгаа эршые улам шангадхаха байна.

Республикынгаа 30 жэлэй ойн хүндэлэлдэ

Улан-Удын Ленинэй ордентэ паровозо-вагонно заводой коллектив республикын 30 жэлэй ойе ажалай амжалтаар угтажа байна. Тус заводой тендернэ цехын котельщик Е. А. Наталенко үдэрэйнгөө даалгабарие 200 процент хүрэтэр дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэр Наталенко ажаллажа байна.

А. Мантаевай фото.

Байгалай загаһашадай стахановска ажал

Усть-Баргажанай загаһанай-консервын комбинадай хүдэлмэрилэгшэд ба албахаагшад республикынгаа 30 жэлэй ойн хүндэлэлдэ социалистическэ мүрысөө улам үргэдхэжэ байна. Комбинат хадаа нэгэдэхи кварталда загаһа бариха түсэбөө 35,3 процентээр, консервэ үйлэдбэрилхэ квартальна түсэбөө 15 процентээр үлүүлжэ, бүхэсоюзна шанда хүртэһэн байна.

Загаһанай консервэ үйлэдбэрилхэ даалгабаряа үдэр бүри үлүүлдэг консервын болон жестяно-баночна цехүүдэй хүдэлмэришэд комбинадай коллектив соо дэлгэрһэн мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлнэ. Дүй дүршэл ехэтэй бригадир Степан Бондаренкын хүтэлбэрилдэг комсомольско-залуушуулай загаһанай бригада загаһа бариха дүрбэн һарынгаа даалгабарие 109 процент дүүргээд, май һара соо бүри һайнаар ажаллажа байна. Нүхэр Вылковэй хүтэлбэрилдэг бригадынхид дүрбэн һарынгаа түсэбые 260 процент дүүргээ.

Нүхэр И. Кац гэгшын хүтэлбэрилдэг Ворошиловай нэрэмжэтэ, загаһанай ажалтай колхоз тэрэшэлэн һайнаар хүдэлмэрилнэ. Мүн Кировэй, Чапаевай нэрэмжэтэ колхозуудай загаһашад эршэтэ ажалаараа шалгарна.

Комбинадай гагнууршан Ковтун, хүдэлмэришэн Спасибин, ябталагша Шевцова, токарь Михалев болон бусад үдэрэйнгөө нормые 200 процент хүрэтэр дүүргэхэһээ гадна, гансал эрхим шанартай продукци үйлэдбэрилнэ.

Мүнөө манай комбинадай хүдэлмэришэд загаһа барилгаар гүрэнэй түсэбые энэ оной декабриин 5 хүрэтэр дүүргээд, түсэбһөө гадуур ехэ хэмжээнэй загаһа барихын түлөө тэмсэжэ байна.

П. Кондаков, комбинадай нормировщик.

Новаторнуудай үүсхэл ба амжалта

Улан-Удын мяха-консервын комбинадай рационализаторнууд болон ухаалан зохёогшод үйлэдбэриин резервые бэдэрэн оложо, ашаглалгада оруулхын түлөө мүнөө тэмсэжэ байна. Һүүлэй үедэ рационализаторска дурадхалнууд олоор ороно.

Һаяхан комбинадай техническэ совет жестяно-баночна цехын начальник Василий Никитович Беляк гэгшын оруулһан рационализаторска дурадхал хаража үзэбэ. Тэрэнэй дурадхалые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэдэ банкануудые хэдэг түмэр 8,5 процент алмажа, жэл соо 159 мянган түхэриг гүрэнэй мүнгэ алмаха арга олгохо байна. Гадна, банка хэдэг түмэрые 31 тонноор ехэ болгохо юм. Мүн энэ дурадхалай бэелүүлэгдэхэдэ консервын 300 мянган банка хэхэ түмэр арьбалагдаха.

Комбинадай рационализаторнууд болон ухаалан зохёогшод республикынгаа 30 жэлэй ойн хүндэлэлдэ ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, продукциин шанарые һайжаруулха ба үныень химдаруулхын түлөө шармайн оролдоно.

Г. Артемов.

Түмэрзамшадай бэлэдхэл

Зүүн-Сибириин түмэр замай Улан-Удын отделениин коллектив БМАССР-эй 30 жэлэй ойдо эрхим бэлэг бэлэдхэжэ байна. Ойн баярай урда тээхи социалистическэ мүрысөөндэ ороһон коллективүүд горьтой амжалтануудые туйлана.

Отделениин бүхы коллектив соо үргэнөөр дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ илахын түлөө тэмсэл үдэр бүри шангадана. Ашаа шэрэхэ нэгэдэхи кварталай гүрэнэй түсэбые мүрысөөнэй ябаса дундуур 100,4 процент дүүргээбди.

Паровозно болон вагонно депогой коллективүүд горьтой амжалтануудые туйлана. Тус предприятинууд паровозуудые болон вагонуудые заһабарилха дүрбэн һарынгаа даалгабарие эрхим шанартайгаар, үлүүлэн дүүргэһэн байна.

Отделениин бүхы дистанцинуудай коллективүүд замай ажахые жэшээтэ һайнаар барина.

Улан-Удын депогой бүхы машинистнууд хүндэ ашаатай поезднуудые жолоодохо мэргэжэл шудалаад, хоёр дахин ехээр ашаа ашаһан составуудые шэрэнэ. Ушар иимэһээ ашаа шэрэхэ энэ жэлэй дүрбэн һарын түсэбые болзорһоонь урид дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур 753 мянган тонно шухала ашаа шэрэһэн байна.

Хүндэ ашаатай поезднуудай машинистнууд Толстобров, Здаров, Смоленков, Осташков, Мезенин болон бусад ойн баярай хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ шалгаржа ябана. Мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадажа байһан диспетчернүүд Шипанов, Гвоздев, Герасимович гэгшэд поезднуудые графигай ёһоор хүлеэн абаха зуураа, тэдэниие саг болзор соонь саашань ябуулна.

Улан-Удэ станциин дежурна Сергеев, Мысовая станциин дежурна Катков гэгшэд өөһэдынгөө хүдэлмэриие графигай ёһоор эмхидхэжэ, поезднуудые һаадгүйгөөр хүлеэн абахаһаа гадна, саашанхи замдань саг соонь ябуулна.

Замһаа ерэһэн составуудые шалган үзэдэг ахалагша контролёр нүхэр Афанасьевай халаанай гэшүүд поезднуудай техническэ харууһые түргэн методээр хэжэ, социалистическэ мүрысөөндэ шалгарна. Улан-Удэ станциин коллектив республикынгаа 30 жэлэй ойн хүндэлэлдэ стахановска вахтада жагсаад, хүдэлмэреэ һайжаруулжа шадаһанай ашаар Зүүн-Сибириин түмэр замай управлениин, политотделэй ба дорпрофсожын дамжуулгын Улаан тугые Майн 1-нэй һайндэрөөр абаһан байна.

Түмэр замай отделениин предприятинуудай хүдэлмэридэ амжалтанууд туйлагдабашье, манай хүдэлмэридэ үшөөл дутагдалнууд бии гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Мүнөө предприятинуудай ажахын хүтэлбэрилэгшэд, партийна ба профсоюзна организацинууд эдэ дутагдалнуудые бүримүһэн усадхажа, ойн баярые угтахын түлөө тэмсэжэ байна.

Ашаа шэрэхэ нэгэдэхи кварталайнгаа түсэбые үлүүлэн дүүргэбэшье, май һарын түрүүшын үдэрнүүдтэ энэ талаар гээгдэжэ ябанабди. Поезднуудые саг болзор соонь ябуулха график заримдаа таһалдана. Паровозуудые заһабарилха түсэб тэрэшэлэн таһалдана. Тиимэһээ олон паровозуудай мини байха ушар үзэгдэнэ.

Паровозуудта дунда зэргын заһабарилга хэхэ апрель һарынгаа даалгабарие Ганзуринай дистанциин коллектив таһалдуулһан байна. Отделениин барилгын организаци илангаяа муугаар хүдэлмэрилнэ. Жэшээнь, гэр байра барилгын зургаадахи дистанциин, барилгын гурбадахи участогай, барилгын-монтажна управлениин коллективүүд түмэрзамшадай ажаһууха гэр байра бариха түсэбөө ходо таһалдуулхаһаа гадна, барилгын хүдэлмэриие муу шанартайгаар хэнэ.

Гадна, хүдэлмэришэдэй клубуудые, стадионуудые, садые, улаан булангуудые культурна болбосон түхэлтэй болгохо, үйлсэнүүдые ба талмайнуудые ногооруулха гэхэ мэтын хүдэлмэри хангалтагүйгөөр хэгдэжэ байна.

Мүнөө отделениин коллективэй бүхы гэшүүд эдэ дутагдалнуудые усадхажа, республикынгаа 30 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө бүхы хүсэ шадалаа элсүүлхэ ёһотой.

В. Шевченко, Зүүн-Сибириин түмэр замай 4-дэхи отделениин политотделэй начальник.

Металл түрүү методээр болбосоруулна

Станок бүтээлгын ленинградска заводой токарь Генрих Борткевичын үүсхэлээр металл түргэн методээр болбосоруулха хүдэлөөн эхилээ һэн.

Паровозо-вагонно заводой хүдэлмэришэд энэ үүсхэлые үргэнөөр дэмжэһэн юм. Заводой паровозо-колесно цехын токарь В. Воронин энэ методые эгээн түрүүн хэрэглэжэ, бусадта жэшээ харуулаа һэн.

Мүнөө заводой цехүүдэй токарьнууд республикынгаа 30 жэлэй ойн хүндэлэлдэ стахановска вахтада жагсаад, металл түргэн методээр болбосоруулхын түлөө тэмсэжэ байна. Энэ методээр ажалладаг болоһон № 2 паровозо-механическа цехын токарь И. Казначеев болон бусад халаанайнгаа нормые 2,5—3 дахин дүүргэжэ, социалистическэ мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана.

Ф. Николаев.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Уранзохёолшо И. И. Молчановые (Сибирский) „Хүндэлэлэй тэмдэг“ орденоор шагнаха тухай

Уранһайханай литературын талаар габьяатай байһанайнь түлөө, мүн түрэһөөр таби наһа гүйсэһэнэйнь дашарамдуулан уранзохёолшо **Молчанов (Сибирский)** Иван Ивановичые **«Хүндэлэлэй тэмдэг»** орденоор шагнаха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ
К. ВОРОШИЛОВ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь
Н. ПЕГОВ.

Москва, Кремль.
1953 оной майн 15.

СССР-эй Медицинскэ наукануудай Академидэ

Нервнэ дээдэ ажал-ябуулгын проблемэдэ зорюулагдаһан, СССР-эй Медицинскэ наукануудай Академиин президиумэй дэлгэрэнгы заседани майн 14-дэ нээгдээ.

Ороной олон научна центрнүүдһээ эрдэмтэд-медигүүд заседанида хабаадахаяа ерэбэ. Мүн Москвагай научна ба аргалалгын хэдэн олон эмхи зургаануудай түлөөлэгшэд — хамта дээрээ 600 гаран хүн хабаадалсана. СССР-эй Медицинскэ наукануудай Академиин президент академик Н. Н. Аничков заседани нээбэ. Медицинскэ наукануудай Академиин бодото гэшүүд П. С. Купалов, профессор М. А. Усиевич, профессор Л. И. Котляревский ба бусад хүнүүд элидхэлнүүдые хэбэ. Нервнэ дээдэ ажал-ябуулгын түхэлнүүд тухай научна арбан элидхэл программада оруулагдаба.

(ТАСС).

Манай түрэл нютагуудаар

Кырен тосхондо

Хадын хабшал дундаһаа тоомгүй зээрэг горхон шууян-шааян мухарижа, бажагар томо модоной зайдан үндэһые, хүбхэнтэһэн үхэр шулуунуудые уһаар сүршэн харайна. Энэ хэнгэргын горхонһоо дээшээ харахада, хадын халсарһан толгой үүлэн соо үндэлзэнэ гэхээр. Тиигэн байтар, хаанаһаашьеб нэгэ тээһээ һалхин хүдэлхэдэл гээд, халзан хабсагайн оройһоо бамбагар сагаан үүлэ туужа ябашана. Харан гэхэдэ, урдамнай гайхамшаг һайхан үлхөө хаданууд тэнгэриин хаяада угалзан харагдашаба.

Энэ хадаа ашагта малтамалнуудаар угаа баян алдарта Саян уулаһаа удхатай Түнхэнэй һарьдагууд... Энэ хадаа Бурят-Монголой хоймор гоёолто, шүрэ мүнгэн хоолобшо шэнги үлхэлдэһэн Мүнхэ Һарьдаг түрүүтэй гушан гурбан мундарганууд һэгэлдэр һайханаар жэрынэ.

Тэдэнэй хормойе дэрлэжэ, Ирхүү мүрэниие гэзэгэтүүлһэн Түнхэнэй гол хурьган ногоон зүлгөө дэлгэн зэрэлгээтэнэ. Тэрэ мүрэниие зубшаһан сэбэрхэн тракт таниие Кырен тосхондо хүргэжэ үгэхэ.

Кырен—Түнхэнэй аймагай түб.

Урдань арбаад гэр барилгатай талын үртөө байһан энэ тосхон баяд ноёдой, ород купецүүдэй наймаа «гүйлгэдэг» гэхэ гү, бэе бэеэ мэхэлэлсэдэг, тиигэжэ ерээд хамтаараа ажалшан зониие мүлжэдэг, хооһолдог газар байһан юм. Архи тамхинай угаар, бөө удаганай «онгонууд», үбшэн хамшагай ёолоон барагдашагүй гаража байтар, үшөө обоодой малгайтан, орхимжо банзалтан олошоржо, тэндэхи дасанда аляаһан шэнгеэр үдэбэ ха. Тиигэжэ Түнхэнэй голой ажалшан арадай хүзүүн дээрэ табан зуугаад ламанар хашаг шалза шэнгеэр халдажа ороһон байгаа.

Имагтал Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин ашаар, Ленин—Сталинай партиин хүтэлбэри доро, ахадүү ород арадай халуун туһаламжаар манай арад эрхэ сүлөөтэй боложо, эрдэм соёл, энхэ ажалаа хүгжөөн ерээ.

Автономно советскэ социалистическэ республика болоһонһоо хойшо гушан жэлэй турша соо манай бурят-монгол арад үзэгдөөгүй ехэ амжалтануудые ажахынгаа, соёл культурынгаа али бүхы һалбаринуудта туйлаа.

Энээнэйнь нэгэн баримтые Түнхэнэй аймагай түб тосхон болохо Кыренэй хүгжэн ерэһэн үльгэр жэшээ дээрэһээ дахин нэгэ баталан үзэжэ болохо.

Мүнөө Кырениие бүри холоһоо хараад танихат: тус тосхоной мянгаад гэр барилганууд нюдэнэй хараагай хүрэхысэ газарһаа уняартан харагдадаг. Эндэ аймагай олониитын табяад эмхи зургаанууд оршоно.

Эндэ ерэжэ урдань үзөөгүй хүнүүд Култук—Кырен хоорондо саг үргэлжэ ябадаг гоё һайхан автобусаар ерэжэ гостиницада буугаад, анха түрүүн аймагай газетые уншажа танилсадаг байгаа ёһотой. «Красное знамя» гэдэг аймагай газетэ 800 хэһэгээр гаража, ажалшадай дунда тараагдадаг юм.

Кыренэй гэр байшангууд үдэшэ үглөө электрическэ гэрэлээр яларан байдаг, радио ханхинан дуугардаг. Сүлөөтэй сагтаа ошохо сэнгэхэ газарнууд олон: нэгэн гээ һаа, Культурын байшанда ошожо, уранһайханай самодеятельностиин концерт, зүжэг наада харагты; хоёр һаа, кинокартина харагты—саг үргэлжэ хүдэлдэг кинотүхеэрэлгэ бии юм. Дуратай һаа, библиотекэдэ ошожо, хэрэгтэй номоо уншахадатнай болоно аабза (30-аад мянган номтой гурбан библиотекэ байха), үгы һаа Когизай гү, али «Союзпечатиин» номой магазин ошожо, шэнэ һонин номуудые худалдан абагты. Тээ байтараа стадион ошожо, физкультурна һорёонуудые харахада болоно.

Үглөө үглөөгүүр эндэхи үйлэдбэриин газарнуудаар ябажа танилсахабди. Кырен дээрэ элдэб цехүүдтэй промартель болон промкомбинат ажаллажа байдаг. Талха бариха газар, тоһоной завод, инкубаторна станци баһа бии.

Ажалшадай үдэр бүриин хэрэглэлые хүсэд хангадаг магазин болон киоскнууд, столово болон сайлалгын гэрнүүд, парикмахерска, банинууд таһалгаряагүй ажалладаг.

Зүгөөр, Кырен тосхоной эгээл томо культурна гуламтанууд гэхэдэ—эндэхи дунда һургуули болон эмнэлгын газарнууд болоно.

Мүнөө Кыренэй дунда һургуулида 900-гаад һурагшад, дүшөөд багшанар байха юм. Кыренэй һургуулиһаа гараһан Түнхэнэй хүбүүд, басагад Улан-Удэ, Иркутск, Москва, Ленинград болон бусад ехэ городуудай дээдэ һургуулинуудта һуралсажа байхань юрын хэрэг болонхой. Мүн эндэхи эмнэлгын газарнуудта—поликлиникэ, больница, нарайлалгын гэр, аптекэ, хүүгэдэй сад болон яслинуудта эмнэлгын гушаад хүдэлмэрилэгшэд ажалшадай элүүрые сахиха айхабтар ехэ ажал ябуулжа байдаг юм. Нэгэ тосхондо арбан врач ажалладаг гээ һаа, зарим газарта гайхажашье магадгүй. Теэд Кыренэй ажалшад энээндэ дүршэшэнхэй.

Магазинуудтань ороод үзэгты, газаа үйлсөөр ябаад харагты, айлда ороод һуугты—хаа хаанагүй мотоцикл, велосипед, оёдолой машина, патефон, радиоприёмник болон бусад культурна эд хэрэгсэлнүүд захагүй байха.

Ингэжэ социализм хадаа аяар холын Кырен тосхоной ажалшадай байдалда бата бэхеэр нэбтэрэн оронхой.

Мүнөө Кырен тосхоной ажалшад республикынгаа 30 жэлэй ойдо эдэбхитэйгээр бэлэдхэжэ, ажалай амжалтануудые туйлажа байна.

Ц. Галсанов.
П. Демин.

30 ЖЭЛ СОО БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ХҮДӨӨ АЖАХЫН ХҮГЖЭЛТЭ

1953 оной майн 30-да Бурят-Монголой Автономно Советскэ Социалистическэ Республикын тогтоһоор гушан жэл гүйсэхэнь.

Революциин урда тээхи Бурят-Монголдо хүдөө ажахы эгээл өөдэгүй түлюур аргаар эрхилэгдэдэг һэн. Газарые модон зэмсэгээр элдүүрилдэг байгаа.

Малша бурядай ажамидарха гол зүйлынь байһан малажал мүн лэ тон гээгдэнги муу аргаар эрхилэгдэдэг һэн. Малынь үбэл зунгүй хээрэ бэлшэдэг байгаа. Малай дулаан байра байдаггүй һэн. Малай үбэлдөө эдихэ үбһэ тэжээл бэлэдхэгдэдэггүй байгаа. Үбэлэй һалхи шуурганда, хабарай хайрмаг саһанда олон зуугаад, мянган толгой мал үхэдэг һэн.

Колониальна журамые шангадхаха, хаанта засагта социальна түшэг тулгуури байгуулха ябадалда зорюулагдадаг байһан хаанта правительствын аграрна политика болбол Бурят-Монголдо хүдөөгэй буржуазие-кулагуудые бэхижүүлдэг, ажалша зониие дарлаха ябадал улам бүри шангадхадаг, тэдэ зониие улам үгырүүлдэг һэн. Хаанай чиновнигууд нютагай баяшуултай хамтаржа, ажалша зоной арһа мяхыень үбшэдэг байгаа. Олонхи мал, эгээл һайн газарнууд кулагуудай, ноёдой, ламанарай гарта байдаг һэн.

Гэбэшье, арад зон хадаа богоол байдалтайгаа эбсэдэггүй, мүлжэгшэдтэ эсэргүү тэмсэл нэгэнтэбэшэ хэдэг һэн. Энэ тэмсэлдээ арад зон ородой хүдэлмэришэн ангиин тэмсэлдэ түшэглэжэ, өөрыгөө сүлөөлхэ сагые дүтэлүүлжэ байгаа.

Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин урда тээ бурят-монгол арадай байдал тиимэ муу байгаа. Хүшэр хүндэ тэрэ саг түүхэ домог болон бусалтагүйгөөр ошоо.

Коллективизациин съезд гэжэ нэрлэгдэхэ ёһоорнь партиин болон советскэ арадай нэрлэһэн ВКП(б)-гэй XV съездын шиидхэбэринүүд, мүн тэрэшэлэн «Бурят-Монголой партийна организацидаһи байдал ба тэрэнэй хүдэлмэри тухай» 1929 оной майн 27-до партиин Центральна Комитедэй гаргаһан тогтоол республикын хүдөө ажахые социалистическэ ёһоор үндэһөөрнь шэнэдхэн байгуулгада тон ехэ түүхэтэ үүргэ, бэелүүлһэн байна.

Манай партиин эдэ түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө тэмсэл соогуур республикын хүдөө ажахыда үргэлжын коллективизаци эхилһэн байха юм. Үргэлжэдөө коллективизацилгын үндэһөөр, ангиин хатуу шанга тэмсэлэй оршон байдалда кулагууд усадхагдаа һэн. Кулагууд олонхи мал, эрхим һайн газар гартаа барижа байгаа. Кулагуудһаа буляажа абтаһан үйлэдбэриин бүхы хэрэгсэлнүүд колхозуудта үгтөө һэн. Колхозуудта орожо нэгэдэһэн республикын малшадта, таряашадта советскэ засаг 5 миллион шахуу гектар газар мүнхэдөө эдлэхыень түлөөһэгүйгөөр үгөө.

Парти, правительство хадаа коллективизациин түрүүшын жэлнүүдтэ залуу колхозуудые эмхидхэлэй-ажахын талаарнь бэхижүүлхэ хэрэгтэ тон ехэ туһа хүргөө, Советскэ гүрэн республикын колхозуудта ехэ мүнгэ урьһалдаг, үрһэ, хүдөө ажахын машина, үүлтэртэ мал үгэдэг һэн.

Бурят-Монголой хүдөө нютагуудта колхозно байгуулалтын илаһан илалта иигэжэ хангагдаа һэн. Колхозно байгуулалтын илаһан, колхознигуудай материальна болон культурна байдалай һайжарһан ябадал үнгэрһэн 30 жэл соо Бурят-Монголой хүдөө ажахын хүгжэһэн хүгжэлтын гол дүнгынь болоно.

* * *

Бурят-Монголой хүдөө ажахын гол шухала һалбаринь малажал мүн гэжэ мэдээжэ. Колхозно байгуулалтын ашаар республикын малажал социалистическэ болонхой. Мүнөө олонхи мал колхозуудта байна. Колхозуудтахи малай ниитын тоо толгойн олошорһон, республикын малнуудай ниитэ тоо толгойдо колхозуудай малай удельнэ хэмжээнэй ехэ болоһон тухайда, жэшээнь, иимэ баримтанууд гэршэлэн хэлэнэ. Республикын байгуулагдаха үедэ бүхы мал, гол түлэб, энгэй секторэй, илангаяа кулагуудай гарта байгаа. Теэд республикын арбан жэлэй ой болохо үедэ—1933 ондо бүхы категориин ажахынуудта байһан малай ниитэ тоо толгойтой сасуулбал, колхозуудтахи моридой тоо 62 процент, эбэртэ малай—52 процент, хони, ямаанай—66 процент болоод байгаа. Тиин 1953 ондо колхозуудта моридой тоо толгой республикын малай ниитэ хэмжээнэй 88 процент, эбэртэ малай тоо толгой—70 процент, хони ямаанай—89 процент болоһон байха юм. Мүнөө үедэ республикын бүхы колхозууд ашаг шэмэтэ бүхы түрэлэй малай, мүн шубуунай фермэтэй болонхой. Малай шанар һайжаруулха хэрэгтэ парти болон Советскэ правительство республикадамнай ехэ туһаламжа үзүүлнэ.

Малажал эрхилхэ культура нилээд дээшэлээ. Колхозуудай мал дулаан ба дулаалагдаһан байрада байлгагдана.

Ниитын малажалые амжалтатайгаар хүгжөөхэ хэрэг нэн түрүүндэ тэжээлэй бата бэхи база байгуулха ябадалһаа дулдыдадаг. Урдань Бурят-Монголой олохон аймагуудта үбһэ сабшадаггүй, тэжээл бэлэдхэдэггүй байгаа. Ушарынь, адууһа мал бүхэли жэл соо бэлшээридэ ябадаг һэн. Бурят-Монгол хадаа полевой тэжээл бэлэдхэхэ гээшые огто мэдэдэггүй бэлэй. Имагтал колхозуудай эмхидхэгдэхэтэй хамта полевой тэжээл бэлэдхэлгэ хэгдэжэ эхилээ һэн.

Ниитын малажалда тэжээлэй база байгуулха хэрэгтэ түрүү луговодуудай дүй дуршэлые бүри үргэнөөр нэбтэрүүлхэ, луговодстводо герасимовска хүдэлөө дэлгэрүүлхэ гээшэ имагта ехэ удхашанартай юм. Тус хүдэлөөн хадаа энээниие үүсхэгшэ, республикын мэдээжэ луговод В. А. Герасимовай нэрээр нэрлэгдэнхэй.

Гол түлэб өөһэдынгөө мал һүрэгые олон болгон үсхэхэ зэргээр колхозуудтахи ниитын малай тоо толгой ургана. Республикын хэдэ хэдэн колхозууд энэ талаар горьтой ехэ амжалтануудые туйлаа. Жэшээлхэдэ, Тарбагатайн аймагай колхозууд 1952 ондо 100 хонин бүхэнһөө дунда жэшээгээр 105 хурьга, Мухаршэбэрэй аймагай колхозууд 101 хурьга абаа. Мүн тэрэшэлэн 100 эхэ мал бүриһөө 80—90 унага, 90—95 тугал, 110—120 хурьга, нэгэ эхэ гахайһаа 20 ба энээнһээшье олон поршоонхо жэл бүри абадаг колхозууд республика дотор бии.

Малай ашаг шэмэ үшөөл удаанааршье һаа дээшэлжэ байна. 1952 ондо республикын колхозууд һү һааха түсэбөө нилээд үлүүлэн дүүргэжэ, һаамхай үнеэн бүриһөө 1000 гаран литр һү һаагаа. Жэшээлхэдэ, Иволгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо һаамхай үнеэн бүриһөө 1587 литр, Сэлэнгын аймагай XVIII партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо 1300 литр һү һаагдаа. Сэлэнгын аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхозой һаалишан Хайдапова өөртөө даалгагдаһан үнеэн бүриһөө 2800 литр һү һаагаа. Зарим һайн дүнгүүд иимэ байна. Эдэ дүнгүүд тухай хэлэхэ зуураа, хүдөө ажахые, илангаяа малажалые хүгжөөлгэдэ бии байгаа ехэ дутагдалнууд тушаа хэлэнгүй байха ёһогүйбди. Колхозуудта малай тоо толгойе улам түргэнөөр саашадань олошоруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ талаар бии байгаа ехэ арга боломжонууд хүсэд һайнаар үшөөл ашаглагданагүй. Республикын партийна, советскэ, хүдөө ажахын органууд малажал эрхилэлгэдэ һүүлэй жэлнүүдтэ ехэ алдуунуудые гаргадаг байһан, малажалай культурые эрид дээшэлүүлхэ тушаа шухала хэмжээ абаагүй, тэжээл бэлэдхэхэ тушаа анхаралаа һуларуулһан, малажал эрхилэлгын хуушанай хахаднүүдэл методтэ, жэшээнь малые хээрэ бэлшээлгэдэ найдажа һуудаг байгаа. Эдэ бүхы алдуунууд тушаа 1951 оной мартда партиин Центральна Комитет зааһан байна. Тиихэдэ обкомой IV пленум малажалые эрид шууд хүгжөөлгэдэ зорюулагдаһан дэлгэрэнгы хэмжээябуулгануудые хараалан зохёогоо һэн.

Үнгэрһэн хоёр үлүүтэй жэл соо республикын партийна, советскэ болон хүдөө ажахын органууд КПСС-эй ЦК-гэй заабаринуудые бэелүүлхэ тушаа хэдэ хэдэн хэмжээнүүдые абаһан, тиин ниитын малай тоо толгойе зарим тэды олошоруулһан, ашаг шэмыень дээшэлүүлһэн байна. Энээниие 1952 оной дүнгүүд гэршэлэн харуулна.

Үнгэрһэн жэлдэ республикын колхозуудта малай тоо толгой иимээр олошороо гэбэл: эбэртэ малай тоо толгой—7,3 процент, хони, ямаадай—24,4 процент, гахайн—25,6 процент, мориной—2,4 процент, шубуун—7,8 процент олошороо.

1952 ондо һаамхай үнеэн бүриһөө һү һаалга урдахи жэлэйхиһээ 40 процентээр үлүүбшэлжэ, 465 литр болоһон байна. Нэгэ хониҥһоо нооһо хайшалалга 485 граммаар ехэ болоо. Колхозууд 32 мянган толгой эбэртэ мал, 70 мянга шахуу хони ямаадые бэлшээжэ таргалуулаа. Малай ашаг шэмые дээшэлүүлһэн ябадал малажалай бүхы түрэлэй продукци тушаалгаар гүрэнтэйгөө болзорһоо урид тоосохо, мүнгэн олзо доходуудай орошые ехэ болгохо арга колхозуудта олгоо.

Манай республикын ушар байдалда хони үсхэбэрилгэ онсо ехэ удхашанартай юм. Хони үсхэбэрилгэ онсо ехэ удхашанартай гэжэ правительство тоолоно. Энэ зорилгые бэелүүлхын түлөө тэмсэхэ зуураа, олон колхозууд 1952 ондо хониной тоо толгойе нилээд олошоруулһан, отаранuудай шанарые һайжаруулха тушаа зарим тэды хүдэлмэри хэһэн байха юм. Жэшээлхэдэ, Мухаршэбэрэй, Кударын, Яруунын, Хэжэнгын, Курумканай, Ториин, Бичурын ба Сэлэнгын аймагуудай колхозууд хонидойнгоо тоо толгойе 30-һаа 45 процент хүрэтэр олошоруулаа.

Гэбэшье, арадай ажахын энэ тон шухала зорилго республика дотор, юрэнхы дээрэнь абажа харахада, үшөөл хангалтагүйгөөр шиидхэгдэнэ.

Ойрын 2—3 жэлэй туршада хониин ажалые республикын колхозуудай ниитын малажалай олзо доход ехэтэй гол һалбари болгохо, гүрэндөө колхозуудай һайн шанартай нарин ба нарибтар нооһо тушаахын тулада хонидоо нарин ба нарибтар нооһотой болгохо шухала.

Талха таряа, овощь болон бусад продуктнуудые хүн зоной саг үргэлжэ ехээр эридэг эрилтэнүүдые хангахын тулада эдеэ хоолой зүйлнүүдые үйлэдбэрилхэ талаар, мүн тэрэшэлэн колхозуудай ниитын малажалда тэжээлэй бата бэхи база байгуулха талааршье таряанажал Бурят-Монголой ушар байдалда жэл ерэхэ бүри улам ехэ удхашанартай боложо байна. Жэшээнь, 1953 ондо тарилгын талмай 1923 онойхитой сасуулхада 3 үлүүтэй дахин, тэрэнэй тоодо шэниисын—10 үлүүтэй дахин ехэ болоо. Шэниисын удельнэ хэмжээн жэл бүри ехэ болоно. Үнгэрһэн гушан жэл соо хартаабха болон овощь тарилга 10 үлүүтэй дахин ехэ болоо.

Революциин урда тээ мэдэгдээгүй байһан шэнэ культуранууд — сахарай свёкло, тамхи, улһан гэхэ мэтэ колхозуудай поли дээрэ таригдана. Мүн тэжээлэй ногоонууд болон корнеплодууд таригдана. Жэмэстэ мододые (яблони, вишни болон бусадые) ургуулха талмай жэл бүри ехэ болоно.

Колхозно байгуулалтын илалта республика дотор газартаряалан эрхилэлгые үндэһөөрнь хубилгаа. Советскэ гүрэн болбол урдань гээгдэнги байһан забайкальска газартаряалангые түрүү советскэ техникээр зэбсэгжүүлээ. Советскэ агробиологическа наукын туйлалтанууд, колхозно үйлэдбэриин түрүүшүүлэй дүй дуршэл газартаряаланда үргэнөөр хэрэглэгдэдэг болоо. Эдэ бүгэдэ таряанажалай культурые дээшэлүүлнэ, ургаса ехэ болгохо шухала условинуудые бии болгоно.

Түрүү колхозуудай болон бригаданuудай хүдэлмэриин үрэ дүнгүүд энээниие эли тодоор гэршэлнэ. Кабанскын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхоздо үнгэрһэн жэлдэ орооһото культуранuудай бүхы талмай дээрэ гектарһаа 13 центнер, шэниисын—15 центнер ургаса абтаа. Иволгын аймагай «8-ое Марта» колхоздо орооһото культуранuудай бүхы талмай дээрэ гектарһаа 13 центнер, шэниисын—17,5 центнер ургаса абтаа. Тарбагатайн аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой нүхэр Михалевой хүтэлбэрилдэг таряанажалай бригада 201 гектар талмай дээрэ шэниисын 25 центнер ургаса гектар бүриһөө абаа.

Хүдөө ажахые механизацилгын хэмжээн эдэ жэлнүүдтэ хэлбэришэгүйгөөр ургажа байгаа. Тиин 1953 ондо республикын олонхи колхозууд газартаряалангайнгаа гол шухала бүхы хүдэлмэринүүдые сүм механизировалһэн байгаа. 1952 ондо машинно-тракторна станцинууд колхозуудта газар хахалалгын 95 процентые, тэрэнэй тоодо пар ба намарай пар хахалалгынь 100 процентые хахалжа үгэһэн, хабарай тарилгынь—86 процентые, намарай тарилгынь — 94 процентые хэһэн, орооһото культуранuудай талмайн 84 процентые комбайнаар хуряаһан байна гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Малажалай фермэнүүдтэхи хүндэ хүдэлмэринүүдые механизацилга хангалтагүй байна. Тэжээл бэлэдхэлгэ, лугомелиоративна хүдэлмэринүүд удаанаар механизацилагдана.

Мүнөө үедэ республика дотор 38 машинно-тракторна станцинууд, нэгэ лугомелиоративна станци хүдэлмэрилнэ. Эдэнэр колхозуудай 93 гаран процентые хангажа, колхозно үйлэдбэриин дэбжэлтэдэ шиидхэхы хүсэниинь мүн болоно.

Хүдөө нютагуудые электрификацилга улам үргэдэжэ байна. Олон арбаад электростанцинууд колхозуудые, машинно-тракторна станцинуудые болон аймагай центрнүүдые гэрэлтүүлнэ. Электроэнергиие олон колхозуудта гэрэлээр хангаха зүйл болгон хэрэглэхэһээ гадна, мүн үйлэдбэриин зорилгонуудта (таряа сохихо, орооһо сэбэрлэхэ ба татаха, үнеэ һааха, хони хайшалха, модо отолхо гэхэ мэтэ ажалда) хэрэглэнэ.

Дарлагдаһан зобоһон бурят-монгол арадай үшөө һаяхан нүүжэ ябаһан тала дайдада, ой тайгада мүнөө Коммунистическэ партиин дура зоригоор социализм ерэжэ, ажалшадай ухаан бодолдо, ажабайдалда батаар нэбтэрэн ороо. Урдань хооһон хубхай тала, дүлии балай ой тайга байһан газарта мүнөө һайнаар түхеэрэгдэһэн барилгануудтай, клубуудтай, больницануудтай, һургуулинуудтай, үхибүүдэй садуудтай, радиоузелнуудтай болбосон түхэлтэй колхозно тосхонууд хаа хаанагүй харагдана.

Колхозуудые, машинно-тракторна станцинуудые болон малажалай фермэнүүдые арад ниитын дундаһаа гараһан, колхозуудтай хамта ургаһан юрын хүнүүд хүтэлбэрилнэ.

Хүдөө ажахын үйлэдбэриин механизацилагдахатай, малажалай болон таряанажалай культурын дээшэлүүлэгдэхэтэй хамта хүдөө нютагуудта болон тосхонуудта урдань мэдэгдээгүй байһан мэргэжэлтэд — тракторист, комбайнер, шофёр, электрик, радист, мелиоратор, агроном, механик, зоотехник болон бусад мэргэжэлтэд бии болоо. Колхозуудта малажалай ба таряанажалай олон зуугаад түрүүшүүл бии болоо.

Манай республикын колхозууд болон совхозууд «Дайнай хойтохи үедэ хүдөө ажахые хүгжөөхэ хэмжээнүүд тухай» партиин ЦК-гэй февральска пленумэй түүхэтэ тогтоолые бэелүүлхын түлөө тэмсэхэ зуураа, 1947 ондо ургаса дээшэлүүлхэ тушаа нилээд ехэ хүдэлмэри хээ, орооһото культуранuудай болон хүдөө ажахын бусад культуранuудай һайн ургаса полинууд дээрээ ургуулжа абаа. Энээнэй түлөө таряанажалай 363 түрүүшүүл ССР Союзай орденууд болон медальнуудаар шагнагдаһан, таряанажалай 17 эрхим мастернууд Социалистическэ Ажалай Геройн үндэр нэрэзэргэдэ хүртэһэн байха юм.

* * *

Парти, правительство хадаа колхозуудые эмхидхэлэй-ажахын талаарнь бэхижүүлхэ, хүдөө ажахын артелиин сталинска Уставые колхозуудта бэелүүлхын түлөө анхаралаа хододоо табидаг байгаа, табижашье байна. Хүдөө ажахын артелиин Уставые эбдэдэг баримтануудые усадхаха тушаа һүүлэй жэлнүүдтэ республика дотор нилээд ехэ хүдэлмэри хэгдээ. Гэбэшье, Устав эбдэлгэ олохон колхозуудта үргэлжэлһөөр байна. Тиимэһээ энэ талаар хэгдэһэн хүдэлмэри хэнниешье хангажа шадахагүй байна. Энэ хүдэлмэри саашадаашье үдэр бүри үсэд оролдосотойгоор бэелүүлэгдэжэ байха ёһотой.

1950 онһоо эхилжэ, манай орон дотор жэжэ артельнүүдые томодхоһон ябадал колхозуудые эмхидхэлэй-ажахын талаарнь улам бэхижүүлхэ, ниитын малажалые хүгжөөхэ, колхозуудые томодхоходо бии болодог үргэн ехэ газарнуудта трактор болон хүдөө ажахын орёо оньһото машинануудые бүри һайнаар ашаглаха хэрэгтэ зорюулагдаһан байна. Энэ хүдэлмэри мүн Бурят-Монголдошье бэелүүлэгдэһэн байха юм.

1950 оной январиин 1-дэ республика дотор хүдөө ажахын 445 артельнүүд бии байгаа. Мүнөө үедэ томодхолгын хүдэлмэри ябуулһанай һүүлээр 295 колхозууд бии болоо. Олонхи артельнүүдэй ажахы олон һалбаритай болонхой. Ниитын зөөри нилээд ехэ болоо. Колхозуудай гол хэрэгсэлнүүд дайнай урда тээхи 1940 онойхидо орходоо 2 дахин шахуу ехэ болоо. Мүнөө үедэ колхоз бүхэндэ дунда жэшээгээр абабал, элдүүрилэгдэдэг 2 мянга шахуу гектар газар, 4 мянга гаран тоо толгой бүхы түрэлэй мал хүртэнэ.

«Колхозуудта хүдөө ажахын артелиин Устав эбдэлгые усадхаха хэмжээнүүд тухай» 1946 оной сентябриин 19-дэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВКП(б)-гэй ЦК-гэй гаргаһан түүхэтэ тогтоол хадаа колхозуудые эмхидхэлэй-ажахын талаарнь саашадань бэхижүүлхын түлөө тэмсэлэй программа мүн байгаа, байнашье. Энэ тогтоолые саашадаашье бэелүүлжэ байха гээшэ манай республикын бүхы колхознигуудай болон колхозницануудай, партийна, советскэ болон хүдөө ажахын органуудай тон шухала зорилго болоно.

* * *

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XIX съезд хадаа хүн зондо хүдөө ажахын продуктнуудые, промышленностьда түүхэй эд элбэг ехээр үйлэдбэрилхын түлөө тэмсэлые дайшалхы программа болгон ороной хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй үмэнэ дэбжүүлэн табяа.

«Хүдөө ажахын бүхы культуранuудай ургасые дээшэлүүлгэ, ниитын малай ашаг шэмэ үгэлгые нилээд дээшэлүүлхэтэйгээ хамта, тэрэнэй тоо толгойе саашадань олошоруулга, колхозуудай ниитын ажахые улам бэхижүүлхэ ба хүгжөөхэ зэргээр хүдөө ажахыда түрүү техникэ ба агрокультура нэбтэрүүлжэ, совхозуудай болон МТС-үүдэй хүдэлмэриие һайжаруулха зэргээр газартаряалангай ба малажалай валовой болон товарна продукциие дээшэлүүлгэ хадаа саашадаашье хүдөө ажахын шухала зорилго зангаараа үлэнэ»,—гэжэ СССР-ые хүгжөөхэ табадахи табанжэлэй түсэб тушаа партиин XIX съездын директивэнүүд соо хэлэгдэнэ.

Эдэ зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлхын тулада эршэ зоригоо улам шангадхахабди, хүсэ шадалаа хайрлахагүйбди гэжэ республикын колхознигууд болон колхозницанууд, МТС-үүдэй болон совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд мэдүүлнэ.

1953 ондо республикамнай эбэртэ малай тоо толгойе 14 процентһээ бага бэшээр, хони, ямаадай тоо толгойе —15 процентһээ, тэрэнэй тоодо хонидой тоо толгойе—18 процентһээ, моридой—6,5 процентһээ бага бэшээр олошоруулха, шубуунай тоое 1,5 дахинһаа бага бэшээр олон болгохо ёһотой.

Колхозуудта ниитын малай ашаг шэмые саашадань дээшэлүүлхэ тушаа ехэ зорилгонууд табигданхай. Һаамхай үнеэн бүриһөө республика соомнай дунда жэшээгээр 720 литр һү һаагдаха, нарин нооһотой нэгэ хониҥһоо 4,2 килограммһаа бага бэшэ, нарибтар нооһотой нэгэ хониҥһоо—3,7 килограммһаа бага бэшэ, шэрүүбтэр нооһотой нэгэ хониҥһоо—3,1 килограммһаа, шэрүүн нооһотой нэгэ хониҥһоо 1,7 килограммһаа бага бэшэ нооһо хайшалагдаха ёһотой. 320 мянган толгой хонид нарин ба нарибтар нооһотой хусада абтаха, тэрэнэй тоодо 250 мянган толгой хонид тиимэ хусада искусственна аргаар ороондо оруулагдаха байна.

Энэ жэл малажалда орооной кампаниие иигэжэ эмхидхэхэ ёһотой гэбэл; эхэ малай һубайралгые тон үсөөн болгохо, 100 эхэ мал бүриһөө 60-һаа үсөөн бэшэ унага, 85-һаа үсөөн бэшэ тугал, 100-һаа үсөөн бэшэ хурьга, эшэгэ абаха; республика соо дунда жэшээгээр нэгэ эхэ гахайһаа 12-һоо үсөөн бэшэ поршоонхо абаха.

Тэжээлэй бата бэхи база байгуулха хэрэгтэ энэ жэлдэ эрид хубилалта хэгдэхэ ёһотой. Гүрэнэй 1953 оной түсэбэй ёһоор, бүдүүн тэжээл бэлэдхэлгын хэмжээн үнгэрһэн жэлэйхиһээ 2 дахин, тэрэ тоодо үбһэ бэлэдхэлгэ 228 мянган тонноор ехэ болохоор хараалагданхай. Шэмэтэ тэжээл бэлэдхэлгэ 2,5 дахин ехэ болгогдохоор хараалагдаа.

Эдэ зорилгонуудые амжалтатайгаар дүүргэхын тулада сабшалан һайжаруулха, тэжээл бэлэдхэлгые ехэ болгохо, бүхы даабаринуудаа колхоз болон аймаг бүхэнэй заатагүй дүүргэхэ ябадал туйлаха шухала.

Гүрэнэй 1953 оной түсэб тарилгын талмайе үргэдхэхэ, тэжээлэй культуранuудай удельнэ хэмжээе нилээд дээшэлүүлхэ ябадал хараална. Тэжээлэй культуранууд тарилгын ниитэ талмайн 20 шахуу процентнь, зарим аймагуудта, илангаяа малажалтай аймагуудта —бүришье ехэ болохо байна. Овёсые ногоон тэжээл болгохо зорилгоор тариха, тэрэнэй ургасые дээшэлүүлхэ, тиин иимэ тарилгын гектар бүхэнһөө 40—50 центнерһээ бага бэшэ ногоон тэжээл абаха түсэбөө дүүргэхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулха хэрэгтэй.

Хүдөө ажахын бүхы культуранuудай ургасые нилээд ехэ болгохо, газартаряалангай продуктнуудай валовой суглуулбариие дээшэлүүлхэ гэжэ түсэбөөр баталагданхай. Жэшээнь, орооһото культуранuудай ургаса 20 процентээр, овощиин, хартаабхын, тэжээлэй корнеплодуудай ургаса хоёр дахинһаа бага бэшээр дээшэлүүлэгдэхэ ёһотой.

* * *

Мүнөө советскэ хүнүүд, Коммунистическэ партиин, Советскэ правительствын хүтэлбэреэр ябажа, партиин XIX съездын шиидхэбэринүүд соо, «СССР-тэхи социализмын экономическа проблемэнүүд» гэһэн И. В. Сталинай гениальна зохёол дотор дэбжүүлэн табигдаһан бүхэдэлхэйн-түүхэтэ зорилгонуудые бэелүүлгэдэ бүхы хүсэеэ зорюулна, социализмһаа коммунизмда шата дамжан орохо замдаа шэнэ амжалтануудые туйлана

1953 ондо хүдөө ажахыгаа хүгжөөлгэдэ бүри ехэ амжалтануудые туйлажа, республикынгаа гушан жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр тэмдэглэхын, Коммунистическэ партидаа хизааргүй ехэ инаг дуратай, үнэн сэхэ байһанаа, агууехэ Сталинай захяа заабаринуудта үнэн сэхэ байһанаа дахин элеэр харуулхын тулада Бурят-Монголой колхознигууд болон колхозницанууд, МТС-үүдэй хүдэлмэрилэгшэд болон хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй бүхы хүсэ шадалаа, зохёон байгуулха үүсхэл оролдолгоёо зорюулхань лабтай.

Б. ЛОБСАНОВ.

И. В. Сталинай нэрэмжэтэ Московско автозавод дээрэ үйлэдбэриин процессүүдые механизацилха ба автоматизацилха ябадалда ехэ анхарал хандуулагдана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хүхэ шэрэм шудхагын цех соохи поршнево сахаригуулай отделениин механизировалагдаһан участок. ТАСС-эй фотохроника.

Нүхэр Каратаев агитколлективээ хүтэлбэрилнэгүй

—Би өөрөө агитатор бэшэ аа хөөрэлдөө үнгэргэдэггүйб. Ман[ай] агитколлективтэ 10 агитатор б[ии]. Тэдэмнай агитаци ябуулжа байда[г] юумэ аабза,—гэжэ Ториин аймаг[ай] Свердловэй нэрэмжэтэ колхоз[ой] партийна организациин секретар[ь] нүхэр Каратаев хэлэбэ.

Агитколлективээ өөрөө саг ү[ргэ]лжэ ударидажа байха уялгата[й] парторганизациин секретари[ин] иигэжэ хэлэһэндэнь ехэ гайхахада[а] агитационно хүдэлмэри энэ колхо[з]до ямараар ябуулагдадаг юумэ [бэ] гээд һонирхожо үзэбэбди.

Тус колхозой гэшүүдэй дун[да] агитационно хүдэлмэри ехэ ханга[л]тагүйгөөр табигданхай байба. [...] агитаторнуудай олонхинь агитато[р]нууд гэжэ саарһан дээрэ тоологд[о]дог, үнэндөө колхознигуудайнга[а] дунда политическэ хүдэлмэри оро[л]доо ябуулдаггүй юм. Агитаторну[у]дай семинар эндэ үнгэргэгдэдэггү[й], агитколлективэй хүдэлмэриин т[ү]сэбшье табигдадаггүй юм. Нүх[эр] Каратаев агитаторнуудайнгаа [хү]дэлмэриие хүтэлбэрилдэггүй бай[на].

—Энэ дутагдал яахадаа үзэгд[э]нэб?—гэжэ заатагүй асуухаар ба[й]на. Энээндэ харюу үгэхэдэ од[оо] бэлэн. Юуб гэхэдэ, парторганиз[а]циин секретарь нүхэр Каратаев по[]литическэ бэлэдхэл багатай, ман[ай] парти, правительствын политик[ын] гол шухала асуудалнуудые өөр[өө] һайнаар мэдэхэгүй хүн байшаб. Жэшээнь, партиин XIX съезды[н] материалнуудые ба шиидхэбэрину[у]дые нүхэр Каратаев бүри мэдэн[]гүй. Теэд политическэ бэлэдхэл[ээ] дээшэлүүлхын түлөө тэрэ ог[то] оролдоногүй.

Хабарай тарилга эндэ мүнөө т[а]лэг дундаа ябажа байна. Гэхэ зу[у]ра, полевой стануудтань улаан б[у]ланшье түхеэрэгдээгүй. Ханын га[]зетэ, «дайшалхы хуудаһанууд» га[р]гагдадаггүй, политическэ темэ[]элидхэл, хөөрэлдөө үнгэргэгдэд[эг]гүй, колхознигууд газетэ, журна[л] тон үсөөн абадаг байха юм.

Энэ колхоз мүнөө хүрэтэр радио[]гүй байна.

Партиин Ториин айкомдо эдэ б[ү]хы дутагдалнууд һайн мэдээжэ юм[]. Теэд эдэ дутагдалнуудые усадха[ха] хэмжээнүүдые партиин айком, юу[ндэ]дэшьеб, абанагүй.

Д. Доржиев, ман[ай] корреспондент.

Һуралсалай жэлые эмхитэйгээр дүүргэбэ

Иволгын аймагай Маленковой н[э]рэмжэтэ колхозой партийна эх[и] организациин дэргэдэхи политкру[]жогой дүн гаргалгын заняти эмх[и]тэйгээр, идейно-теоретическэ үнд[э]хэмжээндэ үнгэргэгдэбэ.

Эндэ пропагандист нүхэр Житих[]нэй табиһан асуудалнуудта һураг[]шад тон тодорхой харюунуудые үг[э]бэ.

Партиин XIX съезд дээрэ нүх[эр] Маленковой хэһэн элидхэлые, таб[а]дахи табанжэлэй түсэб тушаа па[р]тиин XIX съездын директивэнүүды[е] һурагшад П. Бурков, Е. Набокин, Б. Шишкин гэгшэд һайнаар ойлго[]

Кружогто һурадаг 12 һурагша[д] бултадаа партиин XIX съездын, СССР-эй Верховно Соведэй IV сес[]сиин материалнуудые гүнзэгыеэ шудалһанаа дүн гаргалгын заняти дээрэ харуулба.

Колхозой партийна эхин органи[за]ци коммунистнуудай политическэ һу[]ралсалые бодотоор хүтэлбэрилжэ, кружогой хүдэлмэридэ саг үргэлж[э] туһаламжа үзүүлжэ байһан дээр[э]һээнь һуралсалай жэл амжалтатайгаар дүүргэгдэбэ.

Б. Сотнич, КПСС-эй Иволгын айкомой пропаганда ба агитацие даагша.

Малаа амжалтатайгаар үсхэбэрилхэбди

(...урумканай аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой ОТФ-е даагша нүхэр Б. Ш. Бурхисановатай хөөрэлдөөн)

...урят-Монголой арад зон энэ ...н 30-да республикынгаа 30 ...й ойе тэмдэглэхэнь. Манай ...иод энэ ехэ событиин хүндэ... ...дэлгэрһэн социалистическэ ...сөөндэ эдэбхитэйгээр орол... мүнөө хонин һүрэгөө, шэнэ ...ан түлнүүдээ бүрин бүтэнөөр ...эжэ байна. Мүнөө Дулгар ...аевагай отарада 300-гаад ...гад абтаад, нэгэшье хоролто... ...онгүй булгадаа энхэ элүүрээр ...эжэ байна. Тэдэнэр һайнаар ...рэгдэһэн, һаруул сэбэр байра... ...гай.

...рят-Монголой республикын 30 ...й ойн һайндэрые үнгэргэхэ ту... КПСС-эй обкомой бюрогой ба ...ССР-эй Министрнүүдэй Сове... ...тогтоолтой танилсаха зуураа ...Бадмаева иигэжэ хэлэбэ:

Би мүнөө 58 наһа хүрэбэб. ...һан соогоо тулиха зобохые... жаргаха хүхихыешье үзэбэб. ...тал советскэ засагай ашаар ...ша малша манай бурят зондо ...алта ажабайдал олгогдоо. Би... энэ жэлдэ республикынгаа ...элэй ойе тэмдэглэхэмнай, энэ ...соо манай республикын эко... ...ко ба культура танигдашагүй... хубилаа. Манай хонишод ойн ...ай үдэрые ажалай амжалта... ...аар угтаха гэжэ шиидээ. Би 15 ...соо хонишоноор хүдэлмэрилхэ ...аа колхоздоо, гүрэндөө хэдэн ...ан хонидые үдхэжэ үгөөб. ...эй жэлнүүдтэ бидэнэр хони... ...гоо тоо толгойе олошоруулха... хамта ашаг шэмэ үгэлгыень ...элүүлхын түлөө тэмсэжэ бай... ...н. Үнгэрэгшэ намар олохон хо... ...ю искусственнаар үрэжүүлһэ... ...ашаар мүнөө һайжаруулагда... ...үүлтэрэй 150 хурьгадые абаад, ...түлжэ байнабди. Энэ жэлдэ ...гай үүлтэрэй хонин бүриһөө ...а зэргээр 2,8 килограмм шэ... ...ноохо, һайжаруулагдаһан үүл... ...й хонин бүриһөө 3,3 кило... ...м нарибтар ноохо хайшалхаар ...алнабди.

...спубликынгаа 30 жэлэй ойдо зорюулжа абаһан уялгануудаа мүн хонишод Пылжид Аюшеева, Самажап Будаева, сомоной Соведэй депутат Жигжима Ринчинова, комсомолка Ичигенэй Хургадханова гэгшэд һайнаар дүүргэжэ байна. Мүнөө бүхы 6500 гаран хонидай үүлтэр ба тэнхээ тамирайнгаа зэргээр ондо ондоо отарануудта илгагдаа. Отара бүхэнэй хонишод ноохо, брынзэ тушааха ба хонидоо таргалуулха түсэб абанхай.

Энэ жэлдэ бидэнэр 105 центнер ноохо, 50 центнер брынзэ 1000 толгой хонидые 45 килограммһаа доошо бэшэ амидын шэгнүүртэй болоторынь таргалуулаад, гүрэндөө тушааха зорилго урдаа табяабди. Тэжээлэй бата бэхи база байгуулхын түлөө аймаг соо дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ оролсоод, Дыренэй сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой суута луговодуудай уряагаар сабшалан һайжаруулгын ехэ хүдэлмэри хэжэ байнабди. Мүнөө 6000 гаран ашаа наг шэбхэ гаргажа, 80 гаран гектар сабшалан үтэгжүүлһэн, 3 гектар сабшалан шулуу бургааһанһаань сэбэрлэһэн байнабди.

Бидэнэр республикынгаа 30 жэлэй ойн һайндэрые иимэ показательнуудаар угтахабди гэбэл:

100 эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга абажа түлжүүлхэбди;

майн 25-һаа эхилээд, 25 хоног соо брынзэ тушааха түсэбөө дүүргэхэбди.

Майн 20 болотор посхоодоо бараад, сабшалан дээрэ гаргаһан наг шэбхээ бутаруулжа хүрьһэ руунь оруулхабди.

Мүнөө манай хонишод хони үсхэбэрилхэ табадахи табанжэлэйнгээ түсэбые дүүргээ. Саашадаа хонидойнгоо тоо толгойе олошоруулхатаяа хамта, үүлтэрыень һайжаруулха хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулха гэжэ шиидээбди. 2—3 жэлэй турша дотор ехэбшэлэн нарин ба нарибтар ноохотой хонидые үсхэбэрилдэг болохо зорилго урдаа табяабди.

Луговодуудай эршэтэ ажал

...каменай аймагай Ворошиловай ...мжэтэ колхоздо эрхим ажалаа... суурхажа байһан луговодууд. Үнгэрһэн жэлдэ тэдэнэр саб...н һайжаруулгаар ехэ хүдэлмэ...эһэнэй ашаар үбһэ ногооной ...ургаса хуряагаа һэн. Нёдондо ...гектар газартай сабшалангай ...участок дээрэһээ гектар бү...дунда жэшээгээр 20 центнер ...хуряагдаһан байна. Тиихэдэ ...вод Р. Цыренжапов сабшалан...гаа 40 гектар туршалгын участогай 30 гектар дээрэһээ га бүриин 60 центнер, 150 гектар дээрэһээ га бүриин 30 центнер ургаса хуряагаа һэн. ...дээрэһээ га бүриин 20 центнер, ...вод Башлеева туршалгынгаа...

Дүй дүршэл ехэтэй Жамсаран Бадмаевай хүтэлбэрилдэг тэжээл бэлэдхэлэй бригадынхид сабшалан һайжаруулха талаар ехэ хүдэлмэри хэжэ байна. Сабшалан дээрэ 15000 тэргэ наг шэбхэ гаргажа адхаха түсэбтэй байһанаа мүнөө 11700 тэргыень гаргажа, 1070 гектар талмай дээрэ тараагаа. Мүн сабшалан уһалалгаар, сэбэрлэлгээр ехэ хүдэлмэри ябуулагдана.

Б. Очиров.

Түрүү механизаторнууд

...урын аймагай Ленинэй нэрэм... ...колхозой полинууд дээрэ Ба...уналейн МТС-эй № 11 трактор... бригадын механизаторнууд ...лана. Тэдэнэй дунда «ДТ-54» маркын трактор жолоододог ...низаторнууд Бата Доржиев, ...лий Кауров гэгшэд эрхим ажалаараа шалгарна. Тэдэнэр газар хахалха зуураа халаанайнгаа даалгабари 200 процент хүрэтэр һайн шанартайгаар дүүргэнэ. Мүн трактористнууд Дамба Лхасаранов, Дашанима Бадмаев болон бусад үдэрэйнгөө даалгабарие холо үлүүлэн дүүргэнэ.

Б-Н. Зандаков.

Украинска ССР. Днепропетровскые немецко-фашистска булимтарагшадһаа сүлеолһөөр 10 жэлэй ой энэ жэлдэ гүйсэхэ байна. Энэ үе соо металлургнуудай областной центр танигдашагүйгөөр хубилаа. Городые болбосон түхэлтэй болгохо ба шэнэдхэн бариха, коммунальна ба гэр байрын барилга хэхэ талаар ехэ хүдэлмэри хэгдээ. Гэр байрын шэнэ байшангууд, клубууд, культурын ордонууд, һургуулинууд, больницанууд баригдаа. Гансахан 1952 ондо 100 мянга гаран квадратна метр гэр байрын талмай баригдаба. 1953 ондо гэр байрын барилгада 115 миллион түхэриг, социально-культурна хэрэглэмжэдэ — 50 миллион түхэриг, коммунальна барилгада — 37 миллион түхэриг гаргашалагдаха байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Карл Марксын нэрэмжэтэ проспект дээрэхи шэнэ гэрнүүд.

ТАСС-эй фотохронико.

Зүүн зүгэй культурын гүрэнэй музейдэ

И. В. Сталинай үүсхэлээр 1918 ондо Москвада байгуулагдаһан зүүн зүгэй культурын Гүрэнэй музей хадаа советскэ болон хилын саанахи зүүн зүгэй арадуудай уранзуралгын искусствын зохёолнуудые суглуулһан СССР-тэхи ехэхэн музейнүүдэй нэгэн мүн. Хитад, Япони, Инди, Иран, Турци тухай, мүн ССР Союзай зүүн зүгэй бүхы национальна республиканууд һаа баян коллекцинууд энэ музей соо элбэгээр табяатай.

Бүхы түрэлэй уранзуралгын искусствын сүлөөтэйгөөр һалбаран бадаралгадань Агуу ехэ Октябрьска социалистическэ революци анха түрүүшынхеэ иимэ ехэ арга боломжо олгоо. Ленинско-сталинска национальна политикын бэелүүлэгдэһэнэй ашаар зүүн зүгэй арадуудай творчество хүгжэжэ, аха дүү республикануудай удхаараа социалистическэ, формоороо национальна культура һалбаран бадараа.

Эдэ республикануудта реалистическэ уранзуралга, скульптура ба графика ехээр хүгжөө. Иимэ амжалта зүүн зүгэй арадуудай искусствода анха түрүүшынхеэ туйлагдаһан байна.

Музейдэ ерэһэн олон тоото хүнүүд Бурят-Монголой АССР тухай экспонадуудые ехэтэ һонирхон харана. Бурят-Монголой АССР-эй арадай уранзурааша Цыденжап Сампилович Сампиловай «Ургашан», «Талын ханинар», «Үнэгэ» гэһэн зурагуудынь һайн сэгнэлтэ абана. А. И. Тиминэй зураһан Бурят-Монголой АССР-эй габьяата артист Балдаковой портрет мүн лэ һайнаар зурагданхай.

Арадуудай агуу ехэ вождиин образые зүүн зүгэй советскэ уранзураашад һайнаар зураһан байна. Музейдэ ерэгшэд эдэ зурагуудай дэргэдэ үни удаан тогтонод. «1935 ондо Узбекистанай колхозниг уудтай нүхэр И. В. Сталинай уулзалга» гэһэн О. Татевосянай, «Таряашад аджарецуудтай И. В. Сталинай хөөрэлдэлгэ» гэһэн А. Кутагеладзын, «1905 оной октябриин 18-да Тифлистэ болоһон хүдэлмэришэнэй суглаан дээрэ И. В. Сталинай хэлэһэн үгэ» гэһэн М. Абегяның ба мүн бусадай зураһан зурагууд вождиин образые үнэн зүбөөр харуулна.

Зүүн зүгэй советскэ арадуудай искусствын зохёолнуудые харуулһан баян коллекцинуудые һонирхон харахадаа, музейдэ ерэгшэд Коммунистическэ партиин политикын ба агуу ехэ вождь И. В. Сталинай ашагабьяада дахин дахин этигэнэ.

Уранзурааша **В. Брайковская.**

Шэнэ номууд

Бурят-Монголой номой хэблэл иимэнүүд шэнэ номуудые хэблэлһээ гаргажа, Роскниготоргын магазинуудые дамжуулан худалдаанда гаргаба.

М. Н. Скаткин—«Амигүй байгаали», эхин һургуулиин IV класста үзэхэ ном, бурят-монгол хэлэн дээрэ, 4000 экземпляр тиражтай, 1 түхэриг 60 мүнгэтэ.

Г. Д. Дашицыренов — «Түрэлхи литература», долоон жэлэй ба дунда һургуулиин 6-дахи классай хрестомати, бурят-монгол хэлэн дээрэ, 3000 экземпляр тиражтай, 2 түхэриг 50 мүнгэтэ.

Н. В. Гоголь—«Ревизор», табан үйлэтэй комеди, бурят-монгол хэлэн дээрэ, 2000 экземпляр тиражтай, 2 түхэриг 95 мүнгэтэ.

Б. Базарон—«Түрэлхи хэлэн», Бурят-Монгол эхин һургуулиин 2-дохи класста уншаха ном, бурят-монгол хэлэн дээрэ, 4000 экземпляр тиражтай, 2 түхэриг 60 мүнгэтэ.

Солото каменщик

Манай тоо томшогүй олон фабриканууд болон заводуудта, гол мүрэнүүд дээгүүр табяатай хүүргэнүүдтэ, манай городууд, тосхонууд ба деревнинүүдэй сэлмэг һаруул түхэл шарайда — хаа хаанагүй каменщигай бүтээһэн ажал харагдадаг. Манай, советскэ үедэ каменщик — тон шухала, угаа хүндэтэй хүн гээшэл.

Иимэ каменщигуудай нэгэниинь Григорий Михайлович Бордоков мүн. Тэрэ хадаа Воронеждо, Ростов на-Дону гэжэ городто промышленна барилгануудай корпусуудые, театрнууд, һургуулинууд болон гэр байрануудые бариһан, Дальна Востогой барилгануудта хүдэлмэрилһэн байна.

Хорин жэл энээнһээ урда, урдань түглэгэр ой тайга шууяжа байгаа газарта барилга эхилжэ, Григорий Михайлович Улан-Удын томо ехэ паровозо-вагонно завод байгуулха хэрэгтэ туһалалсаһан юм.

Хожомынь Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай эхилхэдэ, парти ба правительствын даалгабаряар өөрынгөө инаг Эхэ оронииe хамгаалхаа ошоо һэн. Советскэ Армиин гвардиин сержант ябахадаа тэрэ хадаа фронтовой үсөөн бэшэ замуудые гаталан гараһан байна. Гитлеровскэ зэрлиг шунахайнарай һандаргаһан советскэ городуудые харахадаа, досоонь хара бууҗа, дайсадые хайра гамгүйгөөр аладаг байгаа. Тэрэ Волга дээрэхи бата хэрэм Сталинградые хамгаалалсажа ябатараа шархатаад, госпитальдо аргалуулаад, тэндэһээ гарахадань тэрээниие армиһаа гэртэнь табяа һэн. Тэрэ үедэ Советскэ Арми Донбассые сүлөөлөөд байба, тиимэһээ Бордоков дайсанай һандаргаһан доменно пеэшэнүүдые барилгын бусад мэргэжэлтэдтэй хамта һэргээн бодхоохо даалгабари абаа һэн.

Тиигэжэ нүхэр Бордоков өөрынгөө дуратай ажалда дахин ороо юм. Тэрэ эсэшэ сусашагүйгөөр хүдэлмэрилэн, темпээ үдэр бүри хурдадхаба, юуб гэхэдэ саг соонь һэргээн бодхооһон пеэшэн бүхэниинь дайсанда һүртэй шанга сохилто хэхэдэ туһалдаг байгаа. Тэрэ хадаа үлүү ехые хэхэ, эрхим һайнаар бүтээхэ гэһэн гансахан лэ зорилго урдаа табидаг байгаа.

Фронтнууд дээрэ буугай дуунууд намдаба, дариин утаан тэлэрбэ. Алдарта илалта туйлагдаба. Дайнай һүүлээр нүхэр Бордоков Улан-Удэдээ бусажа ерэбэ. Барилгануудта мэргэжэлтэй каменщигууд хэрэгтэй. Габьяата каменщигые бүтээн байгуулгын һайн һайхан хүдэлмэри хүлеэжэ байгаа. Тиин Григорий Михайлович дахин амгалан тайбан ажалда оробо. Улан-Удын шэнэ театрын эрхим һайхан байшангай һуури тэрэ табилсаһан юм. Эндэ 1947 ондо үндэр бүтээсэ туйлажа, тэрэ хадаа үдэрэйнгөө даалгабарие 1100 процент хүрэтэр үлүүбшэлэн дүүргээ юм. Жэл болоод, БМАССР-эй 25-дахи ойн баярта бэлдэжэ байха үедэ бүтээсэеэ 1200 процент болгоо юм. Тиихэдэ габьяата ажалай илалта туйлажа, 5 һара соо тэрэ 24 һарын даалгабари дүүргээ һэн.

Каменщик Григорий Бордоков сэсэглэн һалбаржа байгаа Бурят-Монголой столица Улан-Удэдэ һургуулиин олон байшангуудые, гэр байрануудые, албан газарнуудай гэрнүүдые бариһан байна.

Тэрэнэй нэрэ соло ганса манай республика соо бэшэ, мүн бусад газарнуудта мэдээжэ. СССР-эй Гражданска барилгануудай министерствын уряалаар Григорий Михайлович Барнаул, Кемерово городуудай барилгашадта һургуулиин шулуун байшангуудые барихадань туһалдаг байһан юм. Тэрэ хадаа Сталинска шангай лауреадууд байһан стахановец каменщигууд Королевтой ба Зайцевтай мүрысэжэ, ажалай габьяата илалтануудые туйлаа һэн.

Энэ каменщигай шэн зоригто ажалынь үндэр сэгнэлтэ абаа юм: «Германиие илаһанай түлөө» гэжэ медалиингаа хажууда Ажалай Улаан Тугай орден зүүгээ һэн. Тэрээниие Улан-Удын городской соведэй депутадаар һунгажа, ажалшад энэ габьяата каменщигта этигэн найдаһанаа харуулба.

Мүн һаяшаг Читинскэ үйлсэдэ үндэр хашаа баригдаа һэн. Барилгын талмай дээрэ бетон зуурааша ба бусад механизмууд асарагдаба. Обоо собоо шулуун, хирпиисэ, модон ябталагдаба. Спецовко үмдэһэн хүнүүд ерэжэ, хүрзэ, хайлаа барьяад, шуумгайгаар ажаллажа оробо. Мүн Григорий Михайлович эндэ ерэбэ. Тиин городой партийна библиотекын һуури табигдажа, ханануудынь үдэрһөө үдэртэ үндэр боложо байна.

Хирпиисэ хана улам үндэр болоно, энээнтэй хамта тус каменщигай ажалай бүтээсэ ургана. Зуун табан, хоёр зуун, гурбан зуун, гурбан зуун табии процент... Григорий Михайловичын энэ жэлэй хүдэлмэриие эндэхи хүдэлмэритэйнь хамталхада гурбан жэлэй нормо болоно!

Ц. Викторов.

Селькорнуудай бэшэгээр хэмжээ абтаба

Манай редакцида Яруунын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозһоо селькорой мэдээсэһэнэй ёһоор, энэ колхозой почтальон Цыренжапова даалгабарита уялгадаа хойрогоор хандадаг байгаа. Почтальон Цыренжапова хүнүүдэй захиһан газетэнүүдые, почтово корреспонденци ээдтэнь хожомдуулжа хүргэдэг, бэшэгүүдые задалжа уншадаг байна гэжэ селькорой бэшэг соо хэлэгдээ һэн.

Заагдаһан баримтануудые шалгахын тула тус бэшэг Яруунын аймагай хэлхеэ холбооной конторын начальнигта эльгээгдэһэн юм.

Бэшэг соо хэлэгдэһэн баримтанууд шалгалтаар булта тодороо. Почтальон Цыренжапова өөрынгөө уялгада муугаар хандадаг байһанайнгаа, почтово журамые эбдэһэнэйнгээ түлөө ажалһаа сүлөөлэгдөө гэжэ манай редакцида Яруунын аймагай хэлхеэ холбооной конторын начальник нүхэр Железняк мэдээсэбэ.

РЕСПУБЛИКЫН ТҮРҮҮ ХҮНҮҮД

Электрохюрөөшэн Иван Костромин

...сковско түргэн поезд Байгал... ...нааша гараад шуумайн ябаа. Иван Афанасьевичын нюдэндэ ...нютагайнь ой модон нэмжын ...дажа, сэдьхэлынь баярлуулаа. ...ово-Ильинка станци дээрэ ва... ...о гуша гаран наһатай, дунда ...й, хараха янзада хүдэр хүнэй ...жа ерэхэдэ, тэрээниие түрэлхи... ...танилнуудынь хүндэтэйгөөр ...бэлэй.

...гэжэ Иван Афанасьевич табан ...соо армида ябаад, бусажа ...һэн. Тэрээниие олон гэрнүүд, ...томо түхеэрэлгэнүүд, шэнэ ...озавод болон бусад барилга... хүлеэлсэн байба. Эдэнэр дай... ...шэрүүн жэлнүүдтэ бодхоогдоо ...м.

...ндэмнай ямар танигдахаар ...болошооб?— гэжэ Иван Афа...вич баяртайгаар хэлээд, иишэ ...ээ хараашалан байгаа һэн.

...э станциин хана хадхажа ...у байһан ой тайга оройгоороо ...на. Хайшаашье хара — баяс...та нюурнууд, эдэбхитэ ажа...үрэ, үзэсхэлэн һайхан түрэл ...ынь... Эдэ жэлнүүдтэ Иван ...асьевич Костромин туйлай ехэ ...бэрхэшээлнүүдые дабажа га... Эгээл эндэ модоной дабирхай... анхилһан арюун сэбэр агаа... ...сээжэ дүүрэн амилхадаа, ал... ...элхэй дээрэ амгалан тайбан ...гээшэ ямар ехэ зол жаргал ...жэ бүхы зүрхөөрөө дахин да... ...мэдэрнэ.

...Ямар гүн ехэ тайга бэ! Эндэ ...ехэ ажал хэжэ болохо гээ... — гэжэ Иван Афанасьевич ...төө хандан хөөрэнэ.

...Тэд арадай ажахыда туйлай ...одон хэрэгтэй ха юм, — гэжэ нүхэр Костромин үгэеэ үргэлжэлүүлнэ.

Иван Костроминай түрэл нютагтаа ерэһэнһээ хойшо амгалан байгуулгын ажалда орохо сагайнгаа үглөө мүнөө болоһые зүрхөөрөө мэдэржэ, тэсэжэ ядан байһаниинь бүхы сэдьхэл бодолдонь, бүхы үгэ хөөрөөндэнь эли харагдаба.

—Шадаал һаа түргөөр тайгадаа гаража ажаллахаб, юуб гэхэдэ энэ минии эгээл дуратай ажал, — гэжэ Иван Афанасьевич сэдьхэлээ хүдэлгэн хэлээ һэн.

Иван Афанасьевич түрэлхид болон нүхэдтэеэ хамта Ново-Ильинкһээ гараад, түрэл Ташалан нютагтаа ошохо замдаа, модо тээһэн автомашинануудай ойн соорхойһоо гаража ябахые харахадаа ехэтэ омогорхобо.

—Харин мэдээл һэм, машинаар шэрэдэг болоо ёһотой гэжэ. Армида ошоходом морёор шэрэдэг һэн бэзэ! — гэжэ нүхэдтөө хэлээдхибэ. «Манай эндэхи Байгал шадарай тайга соо туйлай ехэ хубилалта болоо» гэжэ бэшэг абагша һэм. Зүб даа!

Костромин гэртээ ерэжэ, нэгэ хэды хоноһонойнгоо һүүлээр, коммунист тулада Заиграйн айкомдо ерэбэ.

—Хандагатайн леспромхоздо! — гэжэ богонихоноор, сэрэгэй янзаар мэдүүлбэ.

Айкомой секретарь тэрэ гуйлтыень һайшааха зуураа, аймаг соомнай ой модоной промышленность саашадаа туйлай ехээр хүгжэжэ байна, тиимэһээ мэргэжэлтэй, дүй дүршэлтэй хүдэлмэришэн тон олоор хэрэглэгдэхэ болохонь. Та леспромхоздо ошожо механизмуудые шудалан, мэргэжэлтэй хүдэлмэришэн болохо ёһотой байнат гэжэ захиба.

Тиигэжэ Костроминай Хандагатай ерэхэдэнь, леспромхозой директор тэрээниие хүндэтэйгөөр хүлеэн абаба.

Түрүүшээр Иван Афанасьевич гар хюрөөшэнөөр ажаллаба. Тиихэ зуураа, ажалай эмхидхэлые һайжаруулха, нарижуулха, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ гэһэн эрид зорилго урдаа табиһан дээрэһээнь, модо унагаалгада звеньевой метод хэрэглэхэ гэһэн дурадхал түрэн гараа һэн.

Звеньевой методээр ажаллахын тулада хүдэлмэришэд өөһэд хоорондоо ажалаа хубаажа абадаг болоо: нэгэ һайн хюрөөшэниинь гансал модо унагаалга дээрэ табяад, бусад хүдэлмэришэдынь унагааһан модоной шэлбэһэ гэшүүһыень сэбэрлэлгэдэ табиһан байгаа. Иигэжэ хүн бүхэнэй хэхэ ажал тодорхой һонор, түргэн, бүтээсэтэй болобо.

Нүхэр Костромин энэ метод тухайда мүн сугтаа ажалладаг нүхэдтэйгөө, леспромхозой инженертэй зүбшэн хэлсэһэн байгаа.

Иигэжэ Иван Афанасьевич гар хюрөөшэдэй звеньевой методые леспромхоз дээрэ эгээн түрүүн хэрэглэжэ, модошодой ажалые зүбөөр эмхидхэхэ арга боломжо олгоһон байгаа.

Нэгэтэ Хандагатайн леспромхоздо «ПЭС 12-200» гэжэ маркын нүүдэл электростанци «К—5» гэжэ электрохюрөөнүүдтэй ерэһэн байгаа. Эдэ хюрөөнүүдэй ерэн сасуу, Иван Афанасьевич өөрынгөө юрын инструментые электрохюрөөгөөр һэлгэхэ гэжэ шиидэбэ. Иван Афанасьевич гар хюрөөгөөр удаан саг соо ажаллаһан туладаа электрохюрөөгэй гайхамшагта механизм байһые түрүүшын үдэрһөө ойлгоо һэн.

Уданшьегүй Костромин электромотористнуудые бэлэдхэхэ курса дүүргээд, электрохюрөөшэн боложо эрид шударгы зоригоороо модо унагаажа, түрүү метод шудалжа, ой модоной ажалай ёһотой мастер болоо.

—Хэрбээ амжалта туйлахаяа һанаа һаа, Костроминай ажалые ажаглан харагты, шудалан абагты!—гэжэ электрохюрөөшэдтэ леспромхозой хүтэлбэрилэгшэд хэлэдэг.

«Та хайшан гэжэ иимэ амжалта туйланабта?» гэһэн залуу электрохюрөөшэдэй асуудалда нүхэр Костромин баһал тобшохоноор харюусадаг—нэгэдэхеэр, электрохюрөөгөө һайнаар харууһална; хоёрдохёор, хүдэлмэриингөө сагые бүрин ашаглана; гурбадахяар, модо унагааха гуримые бүрин сахинаб.

Мүнөө нүхэр Костромин модо унагааха ба тэрээниие сорт сортоорнь илгаха хүдэлмэридэ ажаллаха зуураа, шэнэ шэнэ олон аргануудые хэрэглэдэг байна.

Модо бэлэдхэл дээрэ поточно метод хэрэглэдэг болоһон тухай газетэһээ нэгэтэ дуулаба. Модые унагаахаһаа эхилээд, машинада ашаха хүрэтэр энэ ажалые бүхыдэнь шэнэдхэн хубилгаха гээшэ тон һонин, бүтээсэтэй байһаниие ябууд ойлгоод орхибо.

—Бидэнэр леспромхоздоо механизированнэ поточно метод хэрэглэхэ гэһэн үүсхэл гаргая, — гэжэ Иван Афанасьевич нүүдэл электростанциин механигта, мүн леспромхозой партийна организациин секретарьта дурадхаа һэн. Нүхэр Костроминай үнэтэ дурадхалые тэдэнэр ехээр һайшаажа, поточно-комплексно бригада эмхидхэхэ гэжэ шиидэһэн байгаа. Тэрэ бригадын гол зүрхэниинь нүхэр Костромин болоо һэн.

Мэргэжэл багатай ба мэргэжэл һайнтай хүдэлмэришэдэй ажалые зохилдуулан табиха гээшэ звеньевой гурим эмхидхэлгын зайлашагүй шухала нүхэсэлынь болоно гэжэ модо бэлэдхэлгын түрүү, поточно-комплексно бригадын хүдэлмэриин дүй дүршэл харуулна. Нүхэр Костромин энэ гуримые наринаар сахижа, звеногойнгоо гэшүүдые зүбөөр шэлэн абаһан байгаа.

Поточно методые нэбтэрүүлһэнэй ашаар, модошоной ажал шэнэ хүсэтэйгөөр орьёлон бусалба. Электрохюрөөшэд шэнэ техникые нэтэрүүгээр шудалан, ажалайнгаа бүтээсые үдэр бүри дээшэлүүлжэ байба.

Костроминай туһалагша залуухан хүбүүн Георгий Шигин һаяхан абаһан «К—5» маркын электрохюрөөгөө ехэтэ магтана. Мүн энэ хюрөөгэй хүнгэн, таатай зохид байһан тухай бусад моторнстнуудшье магтадаг.

—Манай парти, правительство хадаа оньһото элдэб машинануудые олоор үйлэдбэрилэн гаргаха, хүдэлмэришэдэй ажалые ехээр хүнгэдхэхэ хэрэгтэ угаа ехэ оролдолгоёо гаргана. Энээнэйнь ашые харюулхын тулада, хоёр—гурбан дабхар эршэтэйгээр ажаллаха ёһотойбди,—гэжэ Костромин нүхэдтөө хөөрэнэ.

Нүхэр Костроминай ажалай амжалта иимэ: 1952 ондо нормоо үдэр бүри 170 процентһээ доошо бэшэ дүүргэдэг байгаа. Жэлэй турша соо 4590 кубометр модо отолоо. Энэнь түмэр замай 5 ехэ эшелон болобо!

Электромоторист Костроминай амжалта гансашье энэ леспромхоздо бэшэ, харин бүхы республика соо суутай болоһон байна. Тэрэнэй дүй дүршэлдэ һурахын тула олон тоодо электрохюрөөшэд бусад леспромхозуудһаа ерэдэг юм.

—Иимэ электрохюрөөшэнтэй ажаллахада урматай байна,—гэжэ тракторист Георгий Редикальцев хэлэнэ—тэрэнэй унагааһан модо тээжэ абаашахада ямаршье үлүү хүдэлмэри гарадаггүй, ушарынь модые нэгэ тээшэнь харуулжа жэгдээр унагаадаг.

«Костроминай унагааһан модые зөөжэ үрдихэеэ мэдэгты» гэһэн үгэ ой тайга соо оньһон үгэ шэнги болонхой.

Костроминай ажаллажа байхань хүнгэн, түргэн, һонин. Хюрөөнь модондо ороходоо, тоһондо ороһон хутага шэнги, даамгайгаар хибэн ороно.

Эхэ оронойнгоо урда арюун уялгаяа эрхим һайнаар мэдэрдэг, үнэн шударгы, шэнэ ёһоной советскэ хүн—нүхэр Костромин гансашье һайн хүдэлмэришэн бэшэ, харин тэрэ партийно-ниитын хүдэлмэридэ тон эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг. Ташалан гэжэ модо бэлэдхэлэй участогай парторгын, Доодо-Ильинкин сомоной Соведэй депутадай, арадай сүүдэй заседателиин уялгануудые нүхэр Костромин үнэн сэхээр дүүргэнэ.

1952—1953 онуудай модо бэлэдхэлэй сезондо модошодой дунда дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ нүхэр Костромин түрүү һуури эзэлбэ.

Зургаан ехэ түмэр замай эшелон модо Эхэ оронойнгоо шэнэ шэнэ барилгануудта гансахан манай звено энэ сезон соо ябуулба ха юм, —гэжэ Костроминай туһалагша Шигин урматайгаар хэлэнэ.

Д. САНЖИМИТЫПОВ.

Гитлеровецүүдэй зобоон алаһан голландска гражданинуудай ба советскэ сэрэгэй пленэйхидэй дурасхаалай монумент Амерсфортдо нээгдэбэ

ГААГА, майн 17. (ТАСС). Голландска газетэнүүдэй мэдээсэһэнэй ёһоор, Голландиие эзэмдэхэ үедэ гитлеровецүүдэй зобоон алаһан голландска гражданинуудай ба советскэ сэрэгэй пленэйхидэй дурасхаалай монумент 1953 оной майн 14-дэ Амерсфорт городой шадар урдань немецкэ концентрационно лагериин байһан газарта баярай оршон байдалда нээгдэбэ.

Монументын нээгдэхын урда тээ үгэ хэлэһэн Голландиин премьер-министр Дрейс хадаа хэдэн мянган голландска гражданинууд ба немецкэ фашизмда эсэргүүсэн голландецуудтай хамтадаа тэмсэһэн советскэ сэрэгэй пленэйхид лагериин территори дээрэ үхөө гэжэ зааба.

Монументын хормойдо веногууд табигдаба.

СССР-эй посол Г. Т. Зайцев Голландидахи советскэ посольствын үмэнэһөө венок табиба.

Боксоор Европын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн эхилбэ

ВАРШАВА, майн 17. (ТАСС). Боксоор Европын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн мүнөөдэр Варшавада баярай оршон байдалда эхилээ. Европын 19 ороной: СССР-эй, Англиин, Австриин, Бельгиин, Болгариин, Чехословакиин, Финляндиин, Франциин, Ирландиин, Германска Демократическа Республикын, Норвегиин, Баруун Германиин, Польшын, Румыниин, Шотландиин, Швециин, Венгриин, Италиин, Югославиин 119 боксернууд мүрысөөндэ ерэбэ.

Варшавын Рада Народовойн президиумэй түрүүлэгшэ Ежи Альбрехт, боксдо дурлагшадай Уласхоорондын ассоциациин түрүүлэгшэ г-н Гремо гэгшэд мүрысөөндэ хабаадагшадые амаршалба.

Удаань ехэ концерт болоо.

Аргентинэдэ антиправительственна заговор элирүүлэгдэбэ

БУЭНОС-АЙРЕС, майн 17. (ТАСС). Федеральна полици хадаа Перондо ба тэрэнэй правительствын министрнүүдтэ эсэргүү шэглүүлэгдэһэн террористическэ заговорые элирүүлээ гэжэ федеральна судья журналистнуудта мэдүүлбэ. Правительствын гэшүүдэй зүблөөе президентын зарлаһан майн 13-да заговор хэгдэхээр хараалагдаһан байба. Гар гранатануудаар зэбсэглэгдэһэн бүлэг террористнууд правительствын байшанда — ягаан ордондо орохо ёһотой байгаа.

Террористнуудай гэрнүүдтэ олдоһон буунууд ба документнүүд хадаа Уругвайда байһан хүнүүдтэй тэдэнэй холбоотой байһые гэршэлнэ.

КОРЕЙДЭХИ СОБЫТИНУУД

АРАДАЙ АРМИИН ГЛАВНА КОМАНДОВАНИИН МЭДЭЭСЭЛ

ПХЕНЬЯН, майн 16. (ТАСС). Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын Арадай армиин Главна командовани майн 16-да иигэжэ мэдээсэбэ:

Үнгэрһэн удэр корейскэ Арадай армиин ба Хитадай арадай һайндуратанай частьнууд центральна фронт дээрэ Кахориин районд дайсанда эсэргүү хамгаалгын шанга байлдаануудые хэбэ. Мүнөөдэр американска 30 гаран истребительнүүд сэрэгэй объектнүүдгүй Часан водохранилищада дахин добтолбо.

Мүнөөдэр зенитнэ частьнууд дайсанай 3 самолёдые унагааһан ба 2 самолёдыень гэмтээһэн байна.

ПХЕНЬЯН, майн 17. (ТАСС). Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын Арадай армиин Главна командовани майн 17-до иигэжэ мэдээсэбэ:

Үнгэрһэн үдэрэй турша дотор Арадай армиин соединенинүүд ба Хитадай арадай һайндуратанай частьнууд Кымсенэй баруун-урдахи районд дайсанда эсэргүү бага зэргын байлдаануудые хэбэ.

Мүнөөдэр Арадай армиин зенитнэ частьнууд хүдөө ажахын барилганuудые ба тосхон газарнуудые зэрлигээр бомбодоһон дайсанай самолёдуудые шангаар буудаба, дайсанай 5 самолёт унагааһан ба 2 самолёт гэмтээһэн байна.

Корейдэ даб дээрэхи эблэрэлгэ хэхэ тухай хэлсээнүүд

ПЕКИН, майн 16. (ТАСС). Синьхуа агентствын корреспондент мүнөөдэр Кэсонһоо иигэжэ дамжуулаа:

Корейдэ даб дээрэхи эблэрэлгэ хэхэ тухай хэлсээнүүдтэ хабаадагша корейско-хитадай делегаци иимэ коммюнике толилбо:

Майн 16-да болоһон хоёр талын делегацинуудай заседани дээрэ корейско-хитадай талын делегациин толгойлогшо генерал Нам Ир мүнөө хэгдэжэ байгаа хэлсээнүүдэй үндэһые эбдэхэ гэһэн нүгөө талын һэдэлгые эрид шангаар буруушаан шүүмжэлбэ. Сэхэ нютагтаа бусаагдахагүй сэрэгэй пленэйхидые нейтральна гүрэнүүдтэ дамжуулан үгэлгэ хадаа хоёр талын хоорондо зүбшөөгдэһэн эдэ хэлсээнүүдэй үндэһэ болоно, энэнь сэрэгэй пленэйхидые нютагтань бусааха тухай асуудалые зүбөөр шиидхэлгэ туйлаха ябадалда шухала хэрэгтэй юм. Гэбэшье, сэхэ нютагтаа бусаагдахагүй корейскэ Арадай армиин сэрэгэй пленэйхид нүгөө талын сэрэгэй хиналта доро байгаа районд «газар дээрээ сүлөөлэгдэхэ» ёһотой гэһэн тэнэг заабари нүгөө талын майн 13-най дурадхал соо ямаршье үндэһэгүйгөөр хэлэгдэнэ. Нүгөө талын энэ дурадхал хадаа Хитадай арадай сэхэ нютагтаа бусаагдахагүй пленнэ һайндуратаниие нютагтань бусааха ябадалда хүсөөр һаад хэхэ гү, али тэдэниие хүсөөр һаатуулан бариха хэмжээ-ябуулгануудые хараална. Энэ хадаа хэлсээнэй бүхы үндэһэнһөө бүрин арсаһан ябадал болоно. Энэ үндэһые зүбшөөһэн тухайгаа нүгөө тала нэгэтэбэшэ мэдүүлһэн юм. Энэ арсалта хадаа гол асуудалнууд болон детальнуудые зүбшэн хэлсэлгэдэ орохо ябадалдань хэлсээ хэгшэ талануудта һаад ушаруулна.

Нүгөө тала генерал Нам Ирэй энэ мэдүүлгэдэ харюусаагүй. Гэбэшье, тэрэ хадаа делегацинуудай заседанида майн 20 хүрэтэр гурбан үдэрэй забһарлалга административна бодолгоор хэхые дурадхаба.

Корейдэ даб дээрэхи эблэрэлгэ туйлахын тула корейско-хитадай тала хадаа ехэ буулта нэгэтэбэшэ хэһэн, ехэ хүсэлэлгэ гаргаһан, сэрэгэй пленэйхидые нютагтань бусааха хэмжээ-ябуулганууд, болзор ба арга хэрэгсэлнүүд тушаа ехэ буулта хэхэһээ гална, хоёр талын зүбшөөһэн хэлсээнэй үндэһэтэй зохилдуулан, нүгөө талын хараа бодолые абахын тула али болохо юумэ хэһэн, мүн тодорхой хоёр дурадхал оруулһан байна. Хэрбээ нүгөө тала Корейдэ даб дээрэхи эблэрэлгэ түргөөр туйлахые хүсэһэн байгаа һаа, тэрэ хадаа мүнөөнэй хэлсээнэй үндэһэ эбдэхэ зорилготой тэнэг дурадхал, мүн сэрэгэй пленэйхидые хүсөөр бариха ябадалда шэглүүлэгдэһэн хэмжээ-ябуулгануудые баадхан дурадхаха ямаршье үндэһэ баримтагүй байна гэжэ генерал Нам Ир тэмдэглэбэ.

Түгэсхэлдөө генерал Нам Ир административна бодолгоор гурбан үдэрэй забһарлалга хэхэ гэһэн нүгөө талын дурадхалые зүбшөөгөө. Өөрынгөө хараа бодолые нүгөө талын дахин һайнаар хаража үзэхэ, хэлсээнэй үндэһэ эбдэгшэ дурадхалаа болюулха, корейско-хитадай талын дурадхалай үндэһөөр Корейдэ даб дээрэхи эблэрэлгэ хэхэ тухай хэлсээ дары баталхые зүбшөөхэ гэжэ генерал Нам Ир дурадхаба.

Хоёр талын делегацинуудай заседани майн 20-ной үглөөнэй 11 часта болохо байна.

Паньмыньчжоньдохи хэлсээнүүд тушаа

НЬЮ-ЙОРК, майн 16. (ТАСС). Паньмыньчжоньдо генерал-лейтенант Гаррисоной оруулһан дурадхал тушаа өөрынгөө дурагүйтэлгые Канада Холбоото Штадуудта мэдүүлбэ гэжэ Ассошиэйтед Пресс агентствын вашингтонско корреспондент дамжуулна. Тодорхой байдалые мэдээсэхээ дипломадуудай арсаһан болобошье, Канада хадаа корейско-хитадай талын түсэбые Холбоото Штадуудай правительствын тоолоһондо орходоо нилээд зүб байна гэжэ тэдэнэр зааба.

Пресс-конференци дээрэ президент Эйзенхауэрэй хэһэн мэдүүлгэ

ВАШИНГТОН, майн 14. (ТАСС). Уласхоорондын конференци тухай Черчиллиин дурадхал тушаа һаналаа хэлэхэ гэһэн асуудалда харюусаха зуураа, пресс-конференци дээрэ президент Эйзенхауэр майн 13-да гүрэнэй департаментын толилһон мэдүүлгые һайшаанаб гэжэ зааба.

Эттлиин хэлэһэнэй ёһоор, Холбоото Штадуудта эб найрамдалые хүсэдэггүй этэгээдүүдэй байһан тухай хэлэхэ зуураа, Эйзенхауэр «эб найрамдалые хүсэдэггүй нэгэшье хүниие Холбоото Штадуудта харааугүйб» гэжэ зааба.

Черчиллиин дурадхалые арсанагүйб, гэбэшье бүхы талануудһаа һайн дура хүсэлэй гэршэлэлгые түрүүшээр абахые хүсэнэб гэжэ Эйзенхауэр зааба.

Гэбэшье, тодорхой ябуулгануудай хэгдээгүй байгаа һаа, конференцидэ хабаадахагүйб гэжэ хэлэнэ бэшэб гэжэ Эйзенхауэр хэлэбэ.

ООН-эй Аюулгүйн Соведэй хүдэлмэридэ Хитадай правительствын хабаадаха тухай дурадхал тушаа ямар һаналтай байһанаа хэлэхэ гэһэн асуудалда, Эйзенхауэр болбол элдэб оронууд мэдэрэлгын ойлгосые элдэб янзаар тайлбарилдаг юм гэжэ харюусаба. Холбоото Штадууд дуугайгаар һайшааха ябадалые мэдэрэлгэ мүн гэжэ ойлгодог заншалтай байна, тиихэдэ зарим секторнүүдтэ (текст соогоо тиигэжэ хэлэнэ — **Ред.**) энэнь засаг түрые баригша ёһо журамай байһан ябадалые мэдэрхэ гэһэн удхатай юм гэжэ Эйзенхауэр баталан хэлээ.

Энэ талаар английска ба американска политикын хоорондо түрүүшээр хараһанда орходоо тиимэ ехэ илгаа байхагүй юм гэжэ Эйзенхауэр мэдүүлбэ.

Кенидэ колониальна засагаархид террор хэнэ

ЛОНДОН, майн 16. (ТАСС). Рейтер агентствын корреспондентын мэдээсэһэнэй ёһоор, Кениин генеральна прокурор Джон Уайатт хадаа «террористнуудта» туһалһан хүн бүхэн саазалан алагдаха байна гэжэ соносхобо.

Колониальна засагаархидай захиралта хадаа Кенидэхи колониальна ёһо журамда эсэргүү тэмсэлдэ хабаадаһан хүн бүхэниие зоболхо арга олгоно.

Датска парламентын дээдэ палата шэнэ конституциин проектые баталан абаа

КОПЕНГАГЕН, майн 16. (ТАСС). Үсэгэлдэр датска ландстингда (парламентын дээдэ палата—**Ред**). Даниин шэнэ конституциин проектые хаража үзэбэ.

Тэрэнэй һүүлээр голосовани боложо, ландстинг шэнэ конституциин проект баталан абаа. Оронои национальна суверенитедые хизаарлаха арга боломжые хараалһан статья энэ конституци соо бии юм.

„Хун шубуута нуур" гэжэ балет шэнээр табигдаба

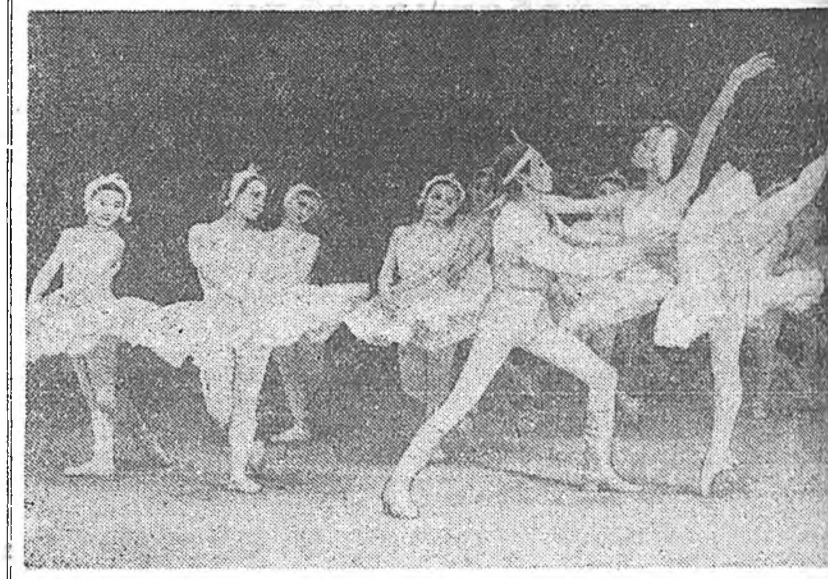

Бурят-Монголой Ленинэй орденто оперо ба баледэй театр Чайковскиин «Хун шубуута нуур» гэжэ баледые нүхэр Волковой либреттээр шэнэлэн табиба. Энэ балетнэ зүжэг республикын 30 жэлэй ойдо зорюулагдана. Зүжэгэй гол рольнуудта БМАССР-эй габьяата артистка Л. П. Сахьянова, БМАССР-эй габьяата артист Цыден Бадмаев, артистнууд Ю. М. Баранов, Н. И. Кандрашкин ба бусад наадана.

Театрын главна балетме[стер], Киргизскэ ССР-эй [ис]кусствонуудай габьяата ажа[л] ябуулагша В. В. Козлов зүжэгые найруулан таби[ба], ба уранзурааша М. Е. Ш[...]такова сценыень гоёон шэ[нэ]һэн байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Хун ш[убуута] нуур» гэжэ бале[дэй] 2-дохи актда Одеттын [ро]лиие Л. П. Сахьянова, З[иг]фридын ролиие Цыден Б[ад]маев гэгшэд гүйсэдхэжэ б[ай]на.

С. Доржиевай фото.

Шатараар городой 28-дахи чемпионат

Шатараар Улан-Удэ городой чемпионой нэрэзэргэ олохын түлөө 28-дахи чемпионат боложо дүүрэбэ.

Энэ мүрысөөндэ шатаршад нэгэдэхи разряднигууд Цыденов, Павлов, Уланов, Клочко, Могордоев, Ваенталь, Мункоев, Ежов, Черноскутов, Чиркин, Макальский, Пронин, Мадаев ба Мельников гэгшэд хабаадалсаа.

10-дахи уулзалга хүрэтэр шатаршад Павлов, Ежов, Цыденов ба Клочко гэгшэд түрүү зэргэдэ ябаа һаа, удаадахи хоёр уулзалгада үсэд шанга тулалдаан боложо, Павлов Клочко хоёр шадамар наад[...]раа шалгаран гараба.

Һүүлшын 13-дахи уулза[лгада] Павлов Мункоевые, Клочко М[адае]доевые шүүгээд, абажа бо[...] 13 очкоһоо 9,5-е абажа, тэр[...] түрүүшын ба хоёрдохи һуурин[...] хоорондоо хубааба.

1952 ондо городой чемпион[...]һан Цыденов 8,5 очкотой б[...] гурбадахи һуури эзэлбэ. Ула[...] Ежов 7,5 очко абаһан байна.

Городой чемпионой нэрэзэрг[...]хын түлөө Клочко Павлов хо[ёр]хяад 4 парти наадаха юм.

А. Игум[...]

Түрүүшын бороо

Майн 16—17-ной үдэрнүүдтэ республикын бүхы территори дээрэ түрүүшын бороо оробо. Торидо — 4 миллиметр, Кяхтада—11, Сэлэнгэдэ—6, Мухаршэбэртэ—9, Улан-Удэдэ ба Иволгада — 16, Хоридо — 14, Яруунада—2, Кабанскда—24, Баргажанда—18, Баунтда,—2 миллиметр шиг нойто ороо.

Тайлбарилбал, нэгэ квадратна километр газарта 10 тонно бороогой ороходо, 1 миллиметр шиг [...] бороо гэжэ тоологдодог юм.

Энэ бороо эртын тарьянай [...]сад ургамалай гарасые нилээ[...]дадхаха байна. Мүнөө республ[...] урда ба центральна аймагууд[...]тын тарьян жэгдэрэн ногоорж[...] халаа.

Энээнтэй хамта пар хахалха[...] таабха тариха хүдэлмэринүүд[...]ловинууд һайжараа.

И. Ко[...]

ФИЛИППИНСКЭ АРАДАЙ БААТАРЛИГ ТЭМСЭЛ

Филиппины болбол Азиин зүүн-урда эрьеэр угаар зурыһан 7 мянга үлүүтэй бүлэг аралнууд юм. Тэдээн дээрэ 20 миллион шахуу хүн ажаһууна. Оронoй хүн зоной олонхинь хүдөө ажахы эрхилдэг юм. Эндэхи промышленность һулаар хүгжэнги ба гол түлэб хүдөө ажахын продукци буйлуулдаг юм.

Филиппинскэ аралнуудта түмэрэй руда, нүүрһэ, нефть, зэд, марганец, алтан элбэг ехэ бии, тростниково сахар, мэдээжэ һайн манильска улһа, тамхи эндэ ехээр үйлэдбэрилэн гаргана. Зүгөөр эдэ баялигууд арадтань бэшэ, харин бүлэг монополистнуудта, үнэндөө оронoй бүхы ажахыда эзэрхэжэ байһан американска монополистнуудта хамаададаг юм. Эб найрамдал хамгаалха арадуудай Конгрессэй трибунаһаа филиппинскэ делегат Мануэль Крус гэгшын мэдүүлһэнэй ёһоор, американска эзэрхэлгын эсэстэ мүнөө байһанһаань дүрбэ дахин олон хүн зоной ажана һайн байдалые хангажа шадаха байгаалиин ресурстай оронoй ажалшан арад үлэсхэлэн ба ядарал хододоо үзэдэг байна.

Филиппинын стратегическэ талаараа таарамжатай байдалтай, ехэ баялигтай, мүн, хүдэлмэриин хүсэ химдаар оложо болохо байһан ябадал империалистическэ колонизаторнуудые эртэ урданһаа хойшо хорхойтуулдаг байһан юм. Үнгэрэгшэ зуун жэлэй эсэстэ филиппинскэ арад восстани хэжэ, гурбан зуун жэл соо үргэлжэлһэн испанска дарлалтаһаа сүлөөржэ, оронoо бээе даанхай республика гэжэ соносхоһон байгаа. Зүгөөр, Филиппиные Холбоото Штадууд уданшьегүй булимтаран абажа, американска колони болгоһон байха юм.

1942 оной эхээр филиппинскэ аралнуудые японско империалистнууд эзэмдэн абаһан байгаа. Тиихэдэ филиппинскэ буржуазно-помещигүүдэй толгойлогшодой ба японско булимтарагшадай суг хамтаржа ороходонь, арадай дилэнхи олонхинь гартаа буу зэбсэг барижа, эзэмдэгшэдэй урдаһаа эсэргүүсэн бодоһон байгаа. Дэлгэрэн үргэдэһэн национально-сүлөөрэлгын тэмсэл урда тээнь американска колониальна эзэрхэлгэдэ эсэргүүсэн зоримгойгоор бодожо байһан оронoй патриотическа хүсэнүүдэй саашадаа нигтаран жагсалгада туһалһан байна. Дэлхэйн хоёрдохи дайнай хойто тээ энэ тэмсэл хадаа Филиппинэдэ өөрынгөө эзэрхэлгые үлөөхын тулада шэнэ, бүри далда формонуудые бэдэрхыень США-гэй империалистнуудые баадхаһан байгаа. Капитализмын ниитэ кризисэй хурсадаһан условидо, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй ехээр хүгжэһэн оршон байдалда колониальна дээрмэдэлгын политикын хуушанай формо ба методүүдые хэрэглэхэ аргагүй болоһон байна. Филиппинэдэ 1946 ондо «бээе даанхай байдал» ёһо тэдысэ олгогдобо.

Зүгөөр, Филиппины бээе даанхай орон болоогүй байна бшуу. Тэдэнэр политическэ ба экономическа талаараа урдынхидал адляар США-һаа дулдыдадаг юм. Энээниие американска хэблэл лаблан гэршэлнэ. Жэшээлхэдэ, «Прогрессив» гэжэ журнал һаяшаг иигэжэ бэшэһэн байна: «Филиппинэдэ манай эзэрхэлгэ хэдэ хэдэн хуулинуудаар батадхагданхай, тэдэнэй эгээн шухалынь — «худалдаа наймаан тухай хуули» болоно». Энэ хуулиин ёһоор, американска монополинууд Филиппинын бүхы экономикые гартаа барижа байхаһаа гадна, оронoй байгаалиин баялигуудые филиппинецүүдтэл «адляар» ашаглаха эрхэ абаһан байна. Тиихэ зуура, энэ «хуули» США-да филиппинскэ эд бараа худалдалгые ехээр хизаарлаһан байха юм. Тэрээнһээ уламжалан США-да Филиппинын асарһан юумэнэй үнэнь 1952 оной түрүүшын хахадта 1951 оной энэ үеынхидэ орходоо 27,2 процентээр унаһан ба мүнөө унажа үргэлжэлһөөр байна. Тиихэдэ 1952 оной эсэстэ американска товарнуудые асаралгань жэлэй эхинэйхидэ орходоо хоёр дахин шахуу ургаба.

1952 ондо Филиппинын худалдаа наймаанай дефицидэй 147,7 песо болоһые, тайлбарилан хэлэбэл, бюджедэйнь дүрбэнэй нэгэ хуби үлүүтэй болоһые хуулита мэдээнүүд гэршэлнэ. «США-да Филиппинскэ продукциие абаашажа наймаалалгын бага боложо үргэлжэлөө һаань, национальна экономико һандаран унаха туйлда хүрэхэ байна» гэжэ Филиппинын президент Кирино һая мэдүүлээ.

США-һаа Филиппинын политическэ талаараа дулдыданги ябадалые батадхаһан баһа нэгэ тэгшэбэшэ договор хадаа сэрэгэй хэлсээн болоно. Энэ хэлсээн филиппинскэ аралнуудай стратегическэ гол пунктнуудта сэрэгэй, далайн сэрэгэй ба авиационно ехэ базануудые байгуулха эрхэ США-да 99 жэлэй болзороор олгоно. «Ньюс уик» гэжэ американска журналай мэдэрһэнэй ёһоор, энэнь «Филиппинскэ правительствые политическэ талаар хашаха» арга американска империалистнуудта олгоно.

Американска монополинуудай ба өөһэдынгөөшье мүлжэгшэдэй хоёр дабхар дарлалта доро байһан филиппинскэ арад тон үгытэй ядуугаар ажаһууна. Бүхы хүдэлмэрилдэг хүн зоной 90 процентнь амяа залган һуухын тулада хүсэд хүрэхэгүй салин хүлһэ абадаг байха юм. Орон дотор 4 миллион хүн оройдоошье хүдэлмэригүй ба хүсэд хүдэлмэригүй, тайлбарилан хэлэбэл, 5 хүн бүриин нэгэниинь хүдэлмэригүй.

Деревнидэ газарынь бүхыдөө шахуу помещигүүдэй мэдэлдэ байдаг. Тэдэнэр газараа тон үнэтэйгөөр таряашадта арендээр үгэдэг юм. Тэндэхи тон олон батрагууд «Пасифик Афферс» гэжэ американска журналай гэршэлһэнэй ёһоор, «үнэндөө богоолой байдалда оруулагданхай».

Олон миллион таряашадай газаргүйдэжэ байхада, томонууд газар эзэлэгшэдэй эдлүүринүүдэй элдүүрилэгдэдэггүй байһан ябадал (Филиппинэдэ хүдөө ажахые эрхилжэ болохоор 19 миллион гектар газарайнь 4,3 миллион гектарынь элдүүрилэгдэдэг юм) орон дотор социальна зүрилдөөнэй тон ехээр хурсадаһые гэршэлнэ. Филиппинэдэ японско эзэмдэлгын үедэ партизанска түрүүшын отряд таряашадһаа байгуулагдаһаниинь гайхалтай бэшэ байна. Эдэ бутархай отрядуудһаа 1942 оной мартын 29-дэ Лусон арал дээрэ Хукбалахап гэжэ антияпонско арадай Арми бии болоо һэн. Энэ арми Филиппиные японско булимтарагшадһаа сүлөөлэлгэдэ ехэ үүргэ дүүргэһэн байгаа.

Дайнай хойто тээхи үедэ Хукбалахапын база дээрэ байгуулагдаһан Филиппинын Арадай-сүлөөрэлгын арми—Хукбонг хадаа үгытэй таряашадай, хүдөө ажахын хүдэлмэришэдэй ба промышленна пролетариадай үргэн дэмжэлгэдэ түшэглэхэһөө гадна, мүн интеллигенциин болон городской жэжэ буржуазин патриотическа хубида түшэглэнэ. Арадай сүлөөрэлгын хүдэлөөе толгойлдог коммунистическэ парти эрхэ сүлөөгэй түлөө, национально-сүлөөрэлгын түлөө тэмсэлдэ оронойнгоо бүхы патриотическа хүсэнүүдые нигтаар жагсаана. Арад болбол армияа эдеэ хоолоор хангана, тэрэнэй зэргэдэ хүнүүдые нэмэжэ үгэнэ. Филиппинскэ правительственна сэрэгүүдэй генеральна штабай начальнигай орлогшо байһан генерал Дюкуэ партизануудтай тэмсэхэдэ бэрхэшээлнүүдэй ушардаг тухай гэмэрхэ зуураа, тэдэнэр «талаархагшад олонтой» гэжэ хэлэһэн байна. Энэншье ойлгосотой, юуб гэхэдэ оронииe сүлөөлхэ, демократическа гурим тогтооһоной үндэһөөр оронoо национальна талаарнь һалбаруулан бадаруулха ябадал хараалдаг Хукбонгын программа арадай һайн һайхан хүсэл эрмэлзэлгэтэй зохилдоно.

Өөһэдынгөө национальна бээе даанхай байдалай ба эрхэ сүлөөгэй түлөө филиппинскэ арад хүшэр хүндэ байдалда тэмсэл хэнэ. Терророй ба хатуу шэрүүнээр хэһээлгын гурим орон дотор байгуулагданхай. Арадай сүлөөрэлгын хүсэнүүдтэ талархана гэжэ багаханааршье һэжэглэбэл хэһээлгын отрядууд бүхэли тосхонуудые галдадаг, хүн зониинь буудажа аладаг байха юм.

Национально-сүлөөрэлгын тэмсэл замханагүй. Хукбонг армиин хиналта доро байдаг ба арадай самоуправлениин органуудтай болоһон бүхэли районууд бии. Эрэлхэг зоригто патриодууд Филиппинын столица—Манилын ба американска сэрэгэй базануудай ойро шадар ерэжэ дайшалхы операцинуудые нэгэтэбшэ хэдэг юм.

«Филиппинскэ повстанецуудай зоримгой добтолгонууд, — гэжэ Гонконгдо гарадаг буржуазна «Фар истерн экономик ревью» журнал бэшэһэн байна,—хүн зоной зүгһөө ехээр һайшаагдана, правит[ельст]венна сэрэгүүдтэ моральна т[...] муу нүлөө үзүүлнэ».

Һүүлэй һарануудта Филип[пинын] Арадай-сүлөөрэлгын армиин [отря]дууд сэрэгэй хэдэ хэдэн шэн[э опе]рацинуудые амжалтатайгаар [...] Хэблэлэй мэдээнүүдэй ёһоор, [үнгэ]рэгшэ жэлэй декабрь — янв[арь ...] Лусон аралай 24 провинци[...]дэнь Хукбонг ба правительст[веннэ] сэрэгүүдэй хоорондо тулалда[аан бо]лоо. Патриодууд Кесон прови[нциин] Баррио городые мартын 21-д[э ...]лээ. Удаадахи үдэрынь, март[...]то правительственна сэрэгэй [гар]низониие бута сохёод, Буэна [...] городые нэгэ хэды саг соо [...] байһан юм. Мүн тэрэшэлэн К[...] Лагуна, Пампанга ба бусад [про]винцинуудта партизануудай [...]га эдэбхитэй болоо. Хуулита[й мэ]дээнэй ёһоор, филиппинскэ п[рави]тельственна сэрэгүүд Хукб[онгой] отрядуудтай мартда 131 дахи[н ту]лалдаһан байна.

«Хукбонгын һүүлшын доб[толго]нууд хадаа,—гэжэ энээнтэй [...]рамдуулан «Манила таймс» [...] бэшэнэ,—үүсхэлые өөһэдынгө[ө гар]та тэрэ отрядуудай мүнөөшье [...]жа байһые харуулна».

Колониальна ба бээе даа[нхай бэшэ] оронуудай арадууд империа[листи]ческэ богоолшологшодто бүри [...] шууд эсэргүүсэлтэ хэнэ гэжэ [пар]тиин XIX съезд дээрэ Центр[альна] Комитедэй тоосоото элидхэл [...]дэ нүхэр Г. М. Маленков т[э]лэһэн байна.

Колониальна ба бээе даа[нхай бэшэ] оронуудта национально-сүлөөр[элгын] хүдэлөөнэй улам ехэ боложо[...]гаа далайсые мүн филиппинск[э арад]дай героическа тэмсэл гэршэ[лнэ].

В. Харь[...]

Редакторай орло[гшо]
Д. Л. ЛОБСАН[...]

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—23, заместителя редактора—7-85, отв секретаря—3-23. Отделов: партийной жизни, сельского хозяйства 10-17, пропаганды и переводов 6-84, культуры и быта, промышленности—4-52, мест. информации и писем—11-05. Для междугородных переговоров — 16.

Н--00538.

Типография Управления по делам полиграфической промышленности, издательств и книжной торговли при Совете Министров БМАССР.